

TACITUS
LUNDSTRÖM, VILHELM

**Tacitus' Germania : text och tolkning [av
Vilhelm Lundström.]**

Göteborg : Elander
1912

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

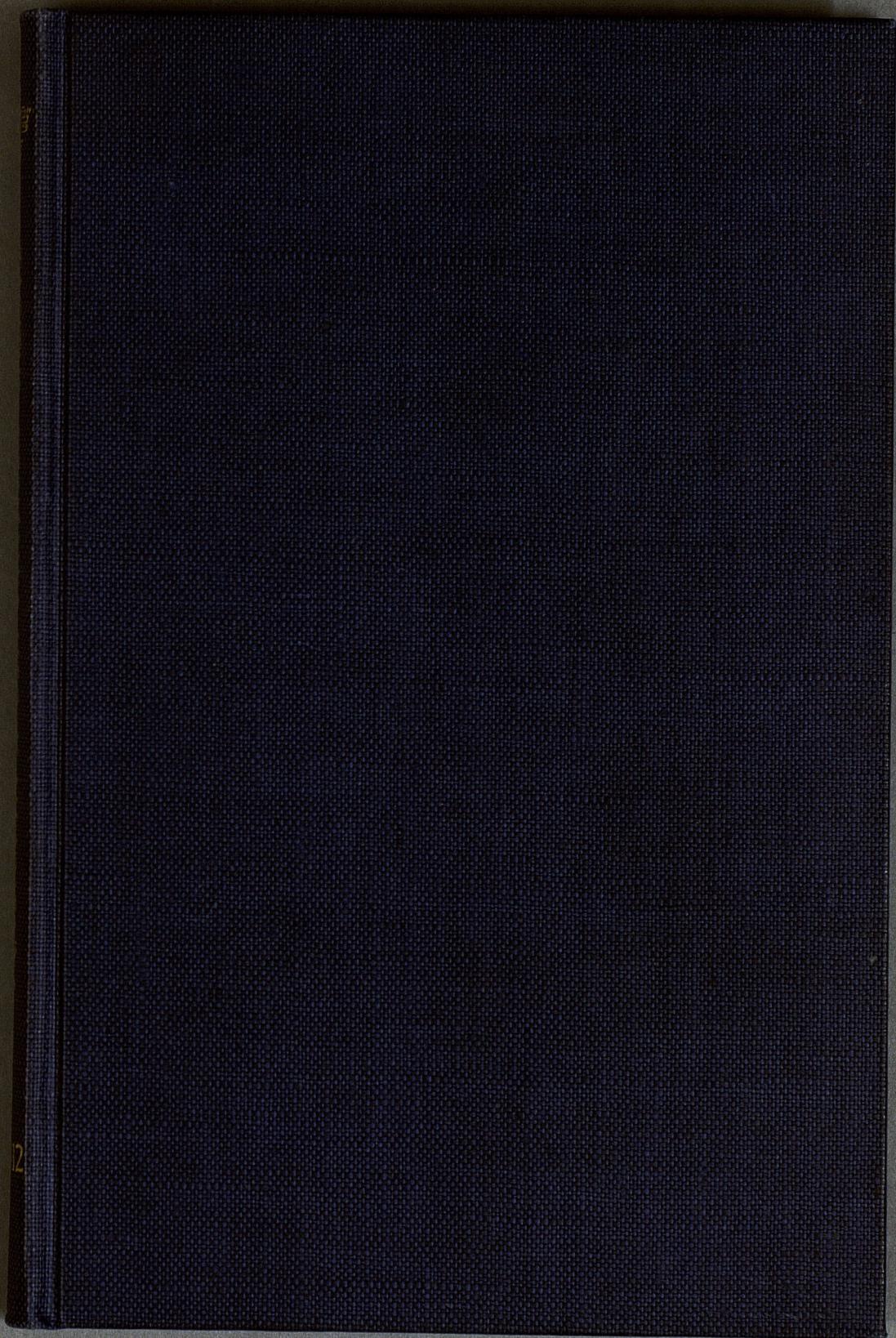
- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

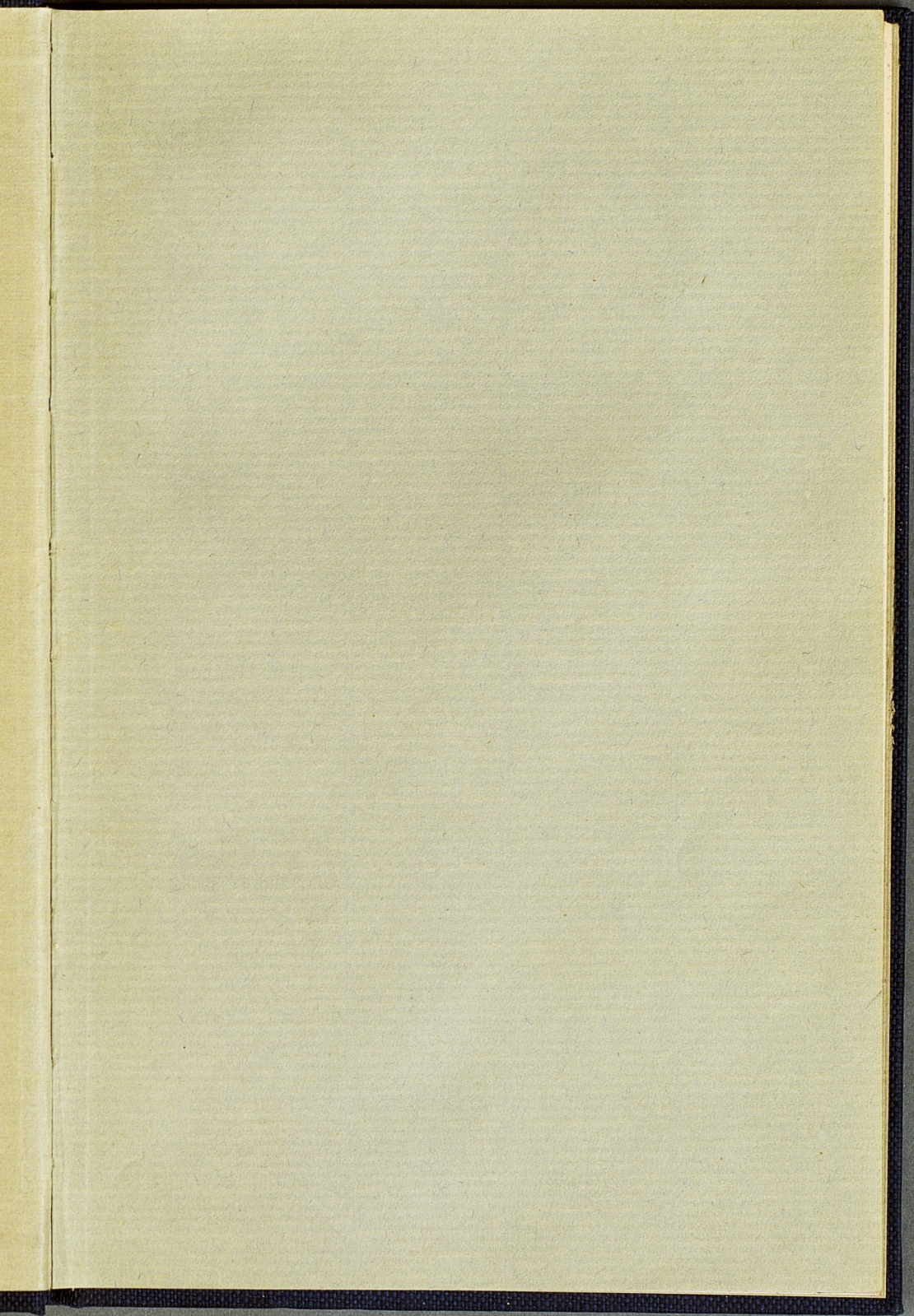
- <http://search.books2ebooks.eu/>

KUNGL.
BIBLIOTEKET
STOCKHOLM
LITT.
KLASS. FÖRF.
LAT.

Abra
Bokb. AB
1964

lett.
klass. för
Lat.
G. J. Larsson
PROVISORISK UPPLAGA
TRYCKT SOM MANUSKRIFT
EJ I BOKHANDELN
25/10
1912.

TACITUS' GERMANIA

TEXT OCH TOLKNING

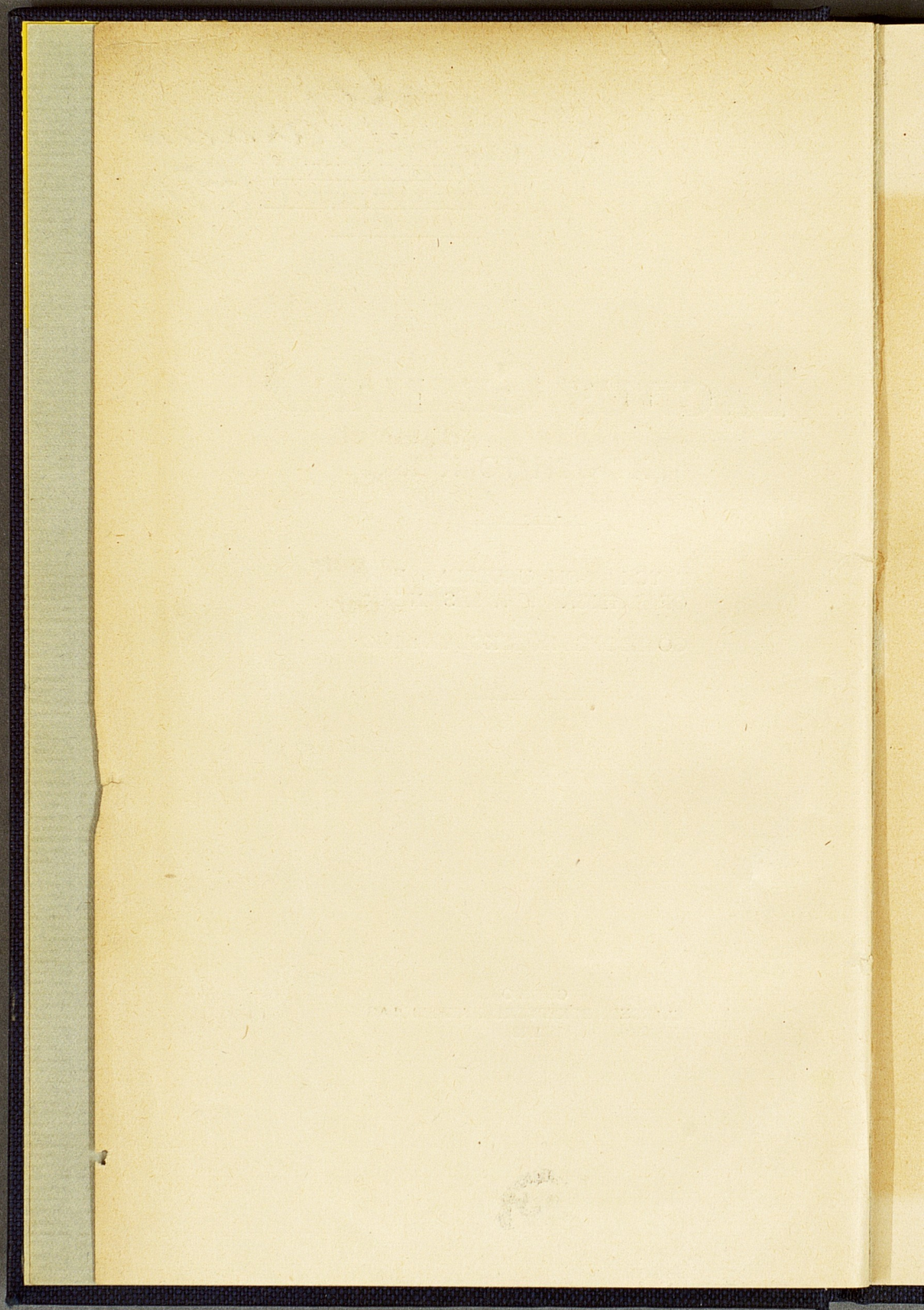
[av Vilhelm Sundström]

TRYCKT SOM UNDERLAG FÖR
OFFENTLIGA FÖRELÄSNINGAR
VID
GÖTEBORGS HÖGSKOLA h. t. 1912

GÖTEBORG
ELANDERS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG
1912

38
437

Corneli Taciti de origine et
moribus Germanorum liber

Cornelius Tacitus' bok om ger-
manernas ursprung och seder

1. Germania omnis a Gallis Raetisque et Pannoniis Rheno et Danuuiio fluminibus, a Sarmatis Dacisque mutuo metu aut montibus separatur: cetera Oceanus ambit, latos sinus et insularum immensa spatia complectens, nuper cognitis quibusdam gentibus ac regibus, quos bellum aperuit. Rhenus, Raeticarum Alpium inaccessio ac praecipiti uertice ortus, modico flexu in occidentem uersus septentrionali Oceano miscetur. Danuuius, molli et clementer edito montis Abnoae iugo effusus, pluris populos adit, donec in Ponticum mare sex meatibus erumpat: septimum os paludibus hauritur.

2. Ipsos Germanos indigenas crediderim minimeque aliarum gentium aduentibus et hospitibus mixtos, quia nec terra olim, sed classibus aduehebantur qui mutare sedes quaerebant, et immensus ultra utque sic dixerim aduersus Oceanus raris ab orbe nostro nauibus aditur. quis porro. praeter periculum horridi et ignoti maris, Asia aut Africa aut Italia relicta Germaniam peteret, informem terris, asperam caelo, tristem cultu aspectuque, nisi si patria sit?

Celebrant carminibus antiquis, quod unum apud illos memoriae et annalium genus est, Tuistonem deum terra editum et filium Mannum originem gentis conditoresque. Manno tris filios adsignant, e quorum nominibus proximi Oceano Ingaeuones, medii Herminones, ceteri Istaeuones uocentur. quidam, ut in licentia uetustatis, pluris deo ortos plurisque gentes et appellationes, Marsos Gambriuios Suebos Vandilos, adfirmant, eaque uera et antiqua nomina. ceterum Ger-

1. Germanien såsom helhet skiljes från galler, räter och pannonier genom floderna Rhen och Donau, från sarmater och daker genom berg eller inbördes fruktan; i öfrigt kringvallas det af oceanen, som omsluter breda halföar och omätliga övidder — helt nyligen ha vi ju lärt känna åtskilliga folk och konungar, hvilka kriget brakt i dagen. Rhen, som har sitt upphof på de rätiska alpernas otillgängliga och branta hjässa, vänder sig med långsam dragning åt väster och tömmer sig i den norra oceanen. Donau åter, som strömmar ned från berget Abnobas mjukt och långsamt sluttande ås besöker ett flertal folk, innan han störtar sig i det pontiska hafvet genom sex mynningar — den sjunde förlorar sig i sumpmarker.

2. Germanerna själfva skulle jag tro vara urinnevånare i sitt land och föga eller intet uppblandade genom invandringar och gästvänligt mottagande af andra folkstammar; fordom färdades nämligen de, som önskade byta boningsplatser, icke till lands utan till sjös, och den därbortom liggande, omätliga och så att säga åt andra hållet vända oceanen besökes sällan af skepp från vår del af världen. Hvem skulle också, oafsedt faran på ett bistert och okänt haf, lämna Asien eller Afrika eller Italien för att uppsöka Germanien, ett land utan skönhet, med hårdt himmelsstreck, dystert att bo i och att se på, så vida det icke är ens fädernesland?

I uråldriga sånger, som ensamma hos dem fylla arfsågnens och häfdernas plats, fira de Tuisto, den jordfödde guden, och hans son Mannus såsom sin stams upphof och grundare. Mannus låta de ha tre söner, efter hvilkas namn de närmast oceanen boende kallas ingävoner, de i midten boende herminoner och de öfriga istävoner. Somliga uppgifva med den godtycklighet, som plägar råda i gamla sägner, flere söner af guden och flere därifrån härledda folknamn, såsom

maniae uocabulum recens et nuper additum, quoniam qui primi Rhenum transgressi Gallos expulerint ac nunc Tungri, tunc Germani uocati sint: ita nationis nomen, non gentis eualuisse paulatim, ut omnes primum a uictore ob metum, mox etiam a se ipsis inuento nomine Germani uocarentur.

3. Fuisse apud eos et Herculem memorant, primumque omnium uirorum fortium ituri in proelia canunt. sunt illis haec quoque carmina, quorum relatu, quem barditum uocant, accendunt animos futuraeque pugnae fortunam ipso cantu augurantur; terrent enim trepidantue, prout sonuit acies, nec tam uocis ille quam uirtutis concentus uidetur. adfectatur praecipue asperitas soni et fractum murmur, obiectis ad os scutis, quo plenior et grauior uox repercussu intumescat. ceterum et Ulixen quidam opinantur longo illo et fabuloso errore in hunc Oceanum delatum adisse Germaniae terras, Asciburgiumque, quod in ripa Rheni situm hodieque incolitur, ab illo constitutum nominatumque *Ἀσκιπύργιον* aram quin etiam Ulixi consecratam, adiecto Laertae patris nomine, eodem loco olim repertam, monumentaque et tumulos quosdam Graecis litteris inscriptos in confinio Germaniae Raetiaeque adhuc extare. quae neque confirmare argumentis neque refellere in animo est: ex ingenio suo quisque demat uel addat fidem.

4. Ipse eorum opinionibus accedo, qui Germaniae populos nullis aliarum nationum conubiis infectos propriam

marser, gambrivier, sueber och vandilier, och dessa skulle då vara de gamla, äkta namnen. Ordet Germanien åter skulle vara ett färskt och nyligen gifvet namn, i det att de, som först öfvergingo Rhen och drefvo undan gallerna och som nu heta tungrer, då kallats germaner; hvad som var namnet på en stam, men icke på hela folket, skulle sedan så småningom ha vuxit ut, så att alla först af den segrande stammen för att injaga fruktan, sedan jämväl af sig själfva uppkallats med det af andra uppfunna namnet germaner.

3. Äfven påstår man, att Herkules varit hos dem, och som den förste af alla hjältar sjunga de honom, då de gå till strid. Dessutom äga de dessa bekanta sånger, genom hvilkas föredragande — något som de kalla *barditus* — de elda sitt mod; af själfva ljudet förutspå de den kommande stridens utgång — allt efter som det låter från slagordningen, injaga de skräck eller förskräckas själfva, och det hela är därför mindre en sångens än en modets samklang. Särskildt lägger man an på sträfhets i ljudet och ett mummel, som bryter sig, och sätter därför skölden för munnen, i afsikt att rösten genom återstudsningen må svälla till större fyllighet och djup.

Åtskilliga mena för öfrigt, att äfven Ulixes på sin berömda långa sagofärd förts jämväl till detta haf och kommit till Germaniens land samt att Asciburgium, som ligger på Rhens strand och är bebodt än i dag, af honom grundats och fått det grekiska namnet *Ἀσκιβούριον*, ja att t. o. m. ett altare, ägnadt åt Ulixes och med utsättande äfven af Laertes' hans faders namn, fordom blifvit på detta samma ställe funnet samt att åtskilliga minnesmärken och grafhögar med inskrifter i grekiska bokstäfver ännu äro till finnandes vid gränsen mellan Germanien och Rätien. Allt detta är jag hvarken hugad att med bevis styrka eller att vederlägga; hvar och en får efter eget sinne vägra eller skänka det tilltro.

4. Själf sluter jag mig till deras åsikter, som anse, att Germaniens folk obefläckade af alla äktenskapsförbindelser

et sinceram et tantum sui similem gentem extitisse arbitrantur. unde habitus quoque corporum, quamquam in tanto hominum numero, idem omnibus: truces et caerulei oculi, rutilae comae, magna corpora et tantum ad impetum ualida. laboris atque operum non eadem patientia, minimeque sitim aestumque tolerare, frigora atque inediae caelo soloue ad-sueuerunt.

5. Terra etsi aliquanto specie differt, in uniuersum tamen aut siluis horrida aut paludibus foeda, umidior qua Gallias, uentosior qua Noricum ac Pannoniam aspicit; satis ferax, frugiferarum arborum impatiens, pecorum fecunda, sed plerumque improcera. ne armentis quidem suus honor aut gloria frontis: numero gaudent, eaeque solae et gratissimae opes sunt. argentum et aurum propitiine an irati di negauerint dubito, nec tamen adfirmauerim nullam Germaniae uenam argentum aurumue gignere: quis enim scrutatus est? possessione et usu haud perinde adficiuntur. est uidere apud illos argentea uasa, legatis et principibus eorum muneri data, non in alia uilitate quam quae humo finguntur; quamquam proximi ob usum commerciorum aurum et argentum in pretio habent formasque quasdam nostrae pecuniae agnoscunt atque eligunt: interiores simplicius et antiquius permutatione mercium utuntur. pecuniam probant ueterem et diu notam, serratos bigatosque. argentum quoque magis quam aurum sequuntur, nulla adfectione animi, sed quia numerus argenteorum facilius usui est promiscua ac uilia mercantibus.

6. Ne ferrum quidem superest, sicut ex genere telorum colligitur, rari gladiis aut maioribus lanceis utuntur: hastas

med främmande nationer fortlevat såsom en säregen, ren och blott sig själf liknande folkstam. I följd häraf ha trots den stora folkmängden alla samma yttre utseende: vilda, blå ögon, blondt hår, väldiga lemmar, som emellertid blott äro kraftiga til anfall — då det gäller strapatsor och arbeten, är uthålligheten icke lika stor; minst af allt kunna de fördraga törst och hetta, köld och svält ha himmelsstreck och jordmån däremot vant dem vid.

5. Landet är, ehuru i åtskilliga enskildheter växlande, likväl på det hela taget betäckt med vida skogar eller vanställdt af sumpmarker, mera sankt åt Gallien till, mera blåsigt mot Noricum och Pannonien. Det är ganska fruktbart, men icke ägnadt för ädlare fruktträd; det är rikt på fänad, men denna mestadels föga reslig. Icke ens hornboskapen har sin öfliga ståtlighet och prydnad på pannan. Blott på antalet sätta de värde, och detta är hos dem den enda och mest omtyckta rikedom. Om det är nådiga eller vredgade gudar som förvägrat dem silfver och guld, vet jag icke. Likväl skulle jag icke vilja påstå, att Germanien icke har någon silfver- eller guldförande åder — ty hvem har väl forskat därefter? Men de sätta icke något synnerligt värde på att äga och nyttja sådant. Man kan hos dem få se silfverkärl, gifna såsom skänker åt deras sändebud och höfdingar, aktas lika ringa som vanliga lerkärl. De som bo oss närmast uppskatta emellertid på grund af de lifliga handelsförbindelserna värdet af guld och silfver och igenkänna och föredraga vissa af våra myntsorter; de som bo längre in däremot drifva den enkiare och ålderdomligare bytshandeln. Af mynt godkänna de de gamla och sedan länge bekanta, nämligen de tandade och de med tvåspann; silfver taga de också hällre än guld, icke på grund af någon särskild böjelse, utan emedan silfvermyntens större antal faller sig bekvämare vid handeln med allehanda saker af ringa värde.

6. Icke ens järn finnes i något öfverflöd, såsom man kan sluta af deras vapens beskaffenhet. Blott helt få nyttja

uel ipsorum uocabulo frameas gerunt angusto et breui ferro, sed ita acri et ad usum habili, ut eodem telo, prout ratio poscit, uel comminus uel eminus pugnent. et eques quidem scuto frameaque contentus est, pedites et missilia spargunt, pluraque singuli atque in immensum uibrant, nudi aut sagulo leues. nulla cultus iactatio; scuta tantum lectissimis coloribus distinguunt. paucis loricae, uix uni alteriue cassis aut galea. equi non forma, non uelocitate conspicui. sed nec uariare gyros in morem nostrum docentur: in rectum aut uno flexu dextros agunt, ita coniuncto orbe, ut nemo posterior sit. in uniuersum aestimanti plus penes peditem roboris; eoque mixti proeliantur, apta et congruente ad equestrem pugnam uelocitate peditum, quos ex omni iuuentute delectos ante aciem locant. definitur et numerus: centeni ex singulis pagis sunt, idque ipsum inter suos uocantur, et quod primo numerus fuit, iam nomen et honor est. acies per cuneos componitur. cedere loco, dummodo rursus instes, consilii quam formidinis arbitrantur. corpora suorum etiam in dubiis proeliis referunt. scutum reliquisse praecipuum flagitium, nec aut sacris adesse aut concilium inire ignominioso fas; multique superstites belorum infamiam laqueo finierunt.

7. Reges ex nobilitate, duces ex uirtute sumunt. nec regibus infinita aut libera potestas, et duces exemplo potius quam imperio, si prompti, si conspicui, si ante aciem agant, admiratione praesunt. ceterum neque animaduertere neque uincire, ne uerberare quidem nisi sacerdotibus

svärd eller längre lansar; i stället bära de spjut eller på deras eget språk framjor med en smal och kort, men så skarp och för ändamålet tjänlig järnspets, att de allt efter behovet för tillfället kunna med samma vapen strida i handgemäng och på afstånd. Äfven ryttaren nöjer sig med sköld och framja; fotfolket slungar desslikes lätta kastvapen — naken eller höljd i en lätt kappa gör därvid hvar och en flere kast och det oerhördt långa. I vapenskruden råder ingen flärd, endast sköldarne måla de i de bjärtaste färger. Blott några få ha brynjor, knappt en eller annan hjälm eller stormhatt. Deras hästar utmärka sig hvarken genom skönhet eller snabbhet. Men de läras ej heller såsom hos oss att göra mångfaldiga svängningar åt olika håll: rätt fram eller i likformig böjning åt höger drifver man hästarne i en så sluten krets, att ingen blir efter. I stort sedt ligger styrkan hos fotfolket, och därför strida de också blandade, i det att till en ryttarstrid väl lämpar sig snabbheten hos de fotsoldater, som särskildt för detta ändamål utväljas ur hela det stridbara manskapet och ställas framför slaglinien. Äfven antalet är fastställt: hundra från hvarje härad; hundramän kallas de också bland de sina och hvad som i förstone var ett antal, det är numera ett hedersnamn. Sin slaglinie uppställa de i kilform. Att vika från sin post anses, blott man åter rycker fram, mera vittna omslughet än feghet. Sina fallna hämta de med sig äfven ur ännu oafgjorda strider. Att ha lämnat sin sköld i sticket anses som särskildt stor skam, och den som så vanärat sig får hvarken deltaga i gudstjänsten eller komma till tings, och många, som kommit lefvande ur kriget, ha med repet gjort en ända på sin vanära.

7. Sina kungar välja de efter börd, sina härförare efter krigisk duglighet. Men liksom deras kungar icke äga någon oinskränkt eller fri myndighet, så utöfva deras härförare, valda mera till föredöme än till befäl, sitt ledareskap genom den beundran de väcka, om de äro tappra, allom synliga och rida framför fronten. För öfrigt har ingen

permissum, non quasi in poenam nec ducis iussu, sed uelut deo imperante, quem adesse bellantibus credunt. effigiesque et signa quaedam detracta lucis in proelium ferunt; quodque praecipuum fortitudinis incitamentum est, non casus nec fortuita conglobatio turmam aut cuneum facit, sed familiae et propinquitates; et in proximo pignora, unde feminarum ululatus audiri, unde uagitus infantium. hi cuique sanctissimi testes, hi maximi laudatores: ad matres, ad coniuges uulnera ferunt; nec illae numerare aut exigere plagas pauent, cibosque et hortamina pugnantibus gestant.

8. Memoriae proditur quasdam acies inclinatas iam et labantes a feminis restitutas constantia precum et obiectu pectorum et monstrata cominus captiuitate, quam longe impatientius feminarum suarum nomine timent, adeo ut efficacius obligentur animi ciuitatum, quibus inter obsides puellae quoque nobiles imperantur. inesse quin etiam sanctum aliquid et prouidum putant, nec aut consilia earum aspernantur aut responsa neglegunt. uidimus sub diuo Vespasiano Veledam diu apud plerosque numinis loco habitam; sed et olim Albrunam et compluris alias uenerati sunt, non adulatione nec tamquam facerent deas.

9. Deorum maxime Mercurium colunt, cui certis diebus humanis quoque hostiis litare fas habent; Herculem ac Martem concessis animalibus placant. pars Sueborum et Isidi sacrificat: unde causa et origo peregrino sacro, parum comperi, nisi quod signum ipsum in modum liburnae figu-

makt att afsätta eller fångsla eller ens ge prygel utom prästerna, och äfven dessa icke såsom straff eller på härförarens bud, utan liksom på befallning af den gudom, som de tro vara närvarande i striden. Vissa bilder och tecken taga de ned ur de heliga lunderna och föra med sig i drabbningen, men den allra förnämsta eggelsen till tapperhet består däri, att det icke är slumpen eller ett tillfälligt sammanförande, som bildar ryttaretruppen eller fylkingen, utan släkt och skyldskap. Och dessutom har man sina käraste i grannskapet och kan därifrån höra kvinnornas tjut och barnens kvidan. Här har hvar och en sina heligaste vittnen, sina största lofprisare; till sina mödrar, till sina hustrur komma de med sina sår, och dessa rädas icke att räkna eller undersöka såren, utan bringa dessutom mat och uppmuntran ut till de kämpande.

8. Historien vet berätta, att slagordningar, som redan blifvit brutna och börjat vackla, återställts genom kvinnornas ståndaktiga böner, där de blottat sina bröst och pekat på sin nära förestående fångenskap — något som de långt ängsligare frukta för sina kvinnors räkning, så att man har ett vida verksammare band på sådana stater, af hvilka man affordrat jämväl förnäma flickor som gisslan. Ja, de tro till och med att det hos kvinnorna finnes något heligt och profetiskt, hvadan de hvarken försmå deras råd eller förakta deras utsagor. Vi ha själfva under kejsar Vespasianus sett Veleda, som länge hos flertalet hölls såsom en gudom, men äfven förut ha de vördat Albruna och många andra, och det icke af underdånigt kryperi eller med låtsad afsikt att skapa gudinnor.

9. Högst bland gudar dyrka de Mercurius, och på bestämde högtidsdagar anse de det tillbörligt att bringa honom jämväl människooffer. Herkules och Mars blidka de med tillåtna offer af djur. En del af sueberna offra äfven åt Isis. Orsaken och upphofvet till denna främmande gudstjänst känner jag icke, men själfva sinnebilden, som har for-

ratum docet aduectam religionem. ceterum nec cohibere parietibus deos neque in ullam humani oris speciem adsimulare ex magnitudine caelestium arbitrantur: lucos ac nemora consecrant deorumque nominibus appellant secretum illud, quod sola reuerentia uident.

10. Auspicia sortesque ut qui maxime obseruant: sortium consuetudo simplex. uirgam frugiferae arbori decissam in surculos amputant eosque notis quibusdam discretos super candidam uestem temere ac fortuito spargunt. mox, si publice consultetur, sacerdos ciuitatis, sin priuatum, ipse pater familiae, precatus deos caelumque suscipiens ter singulos tollit, sublato secundum impressam ante notam interpretatur. si prohibuerunt, nulla de eadem re in eundem diem consultatio; sin permissum, auspiciorum adhuc fides exigitur, et illud quidem etiam hic notum, auium uoces uolatusque interrogare: proprium gentis equorum quoque praesagia ac monitus experiri. publice aluntur isdem nemoribus ac lucis, candidi et nullo mortali opere contacti; quos pressos sacro curru sacerdos ac rex uel princeps ciuitatis comitantur hinnitusque ac fremitus obseruant. nec ulli auspicio maior fides, non solum apud plebem, sed apud proceres, apud sacerdotes: se enim ministros deorum, illos conscios putant. est et alia obseruatio auspiciorum, qua grauium bellorum euentus explorant. eius gentis, cum qua bellum est, captiuum quoquo modo interceptum cum electo popularium suorum, patriis quemque armis, committunt. uictoria huius uel illius pro praedidio accipitur.

men af ett litet fartyg, visar att denna dyrkan blifvit införd utifrån. För öfrigt anse de det icke förenligt med gudarnes storhet att instänga dem inom väggar eller afbildad dem i någon som hälst människogestalt. Lundar och skogar hålla de heliga och med gudanamn kalla de detta hemlighetsfulla något, som de skåda blott med den fromma tankens öga.

10. Vid järtecken och lottning fästa de lika mycket afseende som trots något annat folk. Deras tillvägagående vid lottkastning är enkelt. En från ett fruktbärande träd afskuren gren hugga de i bitar, märka bitarne med vissa tecken och strö sedan ut dem på måfå och slumpvis öfver ett hvitt lakan. Därpå förrättar en statens präst, om rådfrågningen gäller ett offentligt ärende, men familjefadern, om den gäller en privatsak, en bön till gudarne, ser upp mot himlen och tar upp tre bitar, en åt gången, samt tyder dem efter de förut inristade tecknen. Säg de nej, sker samma dag ingen vidare rådfrågning om denna samma sak; utfaller svaret däremot jakande, kräfväs ännu bekräftelse genom järtecken. Också den saken är nämligen känd äfven hos dem: att utfråga fåglarnas läten och flykt. Något för detta folk egendomligt är att pröfva förutsägelser och varningar jämväl af hästar. Dessa uppfödas för det allmännas räkning i samma heliga lundar, äro hvita och oberörda af allt världsligt arbete. De spännas för en helig vagn, prästen och jämte honom konungen eller höfdingen i samhället följa med dem och iakttaga deras gnägningar och frustande. Till intet järtecken sätta de mera tro, och detta gäller icke blott om menigheten, utan äfven om de förnäme, ja om prästerna. De anse sig nämligen själfva vara gudarnes tjänare, men dessa vara deras förtrogne. Det finns äfven ett annat slags iakttagande af järtecken, hvarigenom de efterforska utgången af svåra krig. Från det folk, med hvilket man har krig, tager man på hvad sätt man kan en man till fånga och ställer honom till envig med en utvald kämpe bland ens egna landsmän, hvarvid hvardera

11. De minoribus rebus principes consultant, de maioribus omnes, ita famen, ut ea quoque, quorum penes plebem arbitrium est, apud principes praetractentur. coeunt, nisi quid fortuitum et subitum incidit, certis diebus, cum aut inchoatur luna aut impletur; nam agendis rebus hoc auspicatissimum initium credunt. nec dierum numerum, ut nos, sed noctium computant. sic constituunt, sic condicunt: nox ducere diem uidetur. illud ex libertate uitium, quod non simul nec ut iussi conueniunt, sed et alter et tertius dies cunctatione coeuntium absimitur. ut turba placuit, considunt armati. silentium per sacerdotes, quibus tum et coercendi ius est, imperatur. mox rex uel princeps, prout aetas cuique, prout nobilitas, prout decus bellorum, prout facundia est, audiuntur, auctoritate suadendi magis quam iubendi potestate. si displicuit sententia, fremitu aspernantur; sin placuit, frameas concutiunt: honoratissimum adsensus genus est armis laudare.

12. Licet apud concilium accusare quoque et discrimen capitis intendere. distinctio poenarum ex delicto. proditores et transfugas arboribus suspendunt, ignauos et imbelles et corpore infames caeno ac palude, iniecta insuper crate, mergunt. diuersitas supplicii illuc respicit, tamquam scelera ostendi oporteat, dum puniuntur, flagitia abscondi. sed et leuioribus delictis pro modo poena: equorumque numero conuicti multantur. pars multae regi uel ciuitati,

bär sin nationella rustning. Den enes eller andres seger upptages såsom förebud.

11. Öfver ärenden af mindre vikt besluta stormännen, öfver de viktigare hela menigheten, dock så att äfven de ärenden, i hvilka afgöranderätten hvilar hos folket, på förhand behandlas af stormännen. Ting hålles, såvida intet oförutsedt och plötsligt inträffat, på bestämda dagar, antingen vid nytändning eller fullmåne; detta anse de nämligen vara den mest lofvande början för ett företag. De räknä ej efter dagar, såsom vi, utan efter nätter; så utsätta de terminer, så träffa de aftal: natt anses gå före dag. Ett af friheten orsakadt fel är, att de icke samlas på en gång eller enligt undfängen kallelse, utan både den andra och den tredje dagen förbrukas genom dröjsmål. Så snart de sammankomne anses tillräckligt många, sätta de sig ned beväpnade. Tingsfrid pålyses af prästerna, som nu äfven ha rätt att med våld upprätthålla ordningen. Konungen eller någon storman, allt efter hvars och ens ålder, börd, krigarära och värtalighet, tager sedan till ordet och åhöres mera på grund af sitt personliga värde som rådgifvare än på grund af någon befogenhet att befalla. Finner man icke behag i hans åsikt, visar man med sorl sitt ogillande; finner man åter behag däri, skakar man framjorna: att hylla någon med vapengny är den mest hedersamma form af instämmande.

12. Inför tinget är det äfven tillåtet att framställa anklagelser och väcka åtal i lifssak. Straffen utskiftas efter brottens art. Förrädare och fanflyktingar hänger man i träd; sådana som visat feghet eller sökt komma undan krigstjänsten eller besudlat sig med laster, dränkas med ett flätverk kastadt kring kroppen i ett smutsigt kärr. Skiljaktigheten i straff häntyder på den uppfattningen, att man öppet bör visa ogärningarne, medan de straffas, men dölja styggelserna. Äfven för mindre förseelser lämpas emellertid straffet efter arten och de som pröfvats skyldige

pars ipsi, qui uindicatur, uel propinquis eius exsoluitur. eliguntur in isdem conciliis et principes, qui iura per pagos uicosque reddunt; centeni singulis ex plebe comites consilium simul et auctoritas adsunt.

13. Nihil autem neque publicae neque priuatae rei nisi armati agunt. sed arma sumere non ante cuiquam moris, quam ciuitas suffecturum probauerit. tum in ipso concilio uel principum aliquis uel pater uel propinqui scuto frameaque iuuenem ornant. haec apud illos toga, hic primus iuuentae honos; ante hoc domus pars uidentur, mox rei publicae.

insignis nobilitas aut magna patrum merita principis dignationem etiam adulescentulis adsignant; ceteris robustioribus ac iam pridem probatis adgregantur, nec rubor inter comites adspici. gradus quin etiam ipse comitatus habet, iudicio eius, quem sectantur; magnaque et comitum aemulatio, quibus primus apud principem suum locus, et principum, cui plurimi et acerrimi comites. haec dignitas, hae uires, magno semper electorum iuuenum globo circumdari, in pace decus, in bello praesidium. nec solum in sua gente cuique, sed apud finitimas quoque ciuitates id nomen, ea gloria est, si numero ac uirtute comitatus emineat; expetuntur enim legationibus et muneribus ornantur et ipsa plerumque fama bella profligant.

14. Cum uentum in aciem, turpe principi uirtute uinci, turpe comitatus uirtutem principis non adaequare. iam

böta ett antal hästar och nötkreatur. En del af böterna tillfaller konungen eller samhället, en del målsäganden eller hans släktingar. Vid samma ting väljas äfven höfdingar för att skapa rätt i härader och byar; hundramän ur menigheten biträda hvar och en såsom rådgifvare och samtidigt som tecken på hans myndighet.

13. Ingen vare sig offentlig eller enskild angelägenhet företaga de sig annat än beväpnade. Men seden tillåter icke någon att kläda sig i vapen, förr än de samlade medborgarne godkänt honom som vapenför. Då blir den unge mannen på själfva tinget antingen af någon bland höfdingarne eller af sin fader eller af sina släktingar klädd i hjälm och framja. Detta motsvarar hos dem iklädandet af togan, detta är ynglingaålderns första utmärkelse: förut betraktas de blott som en del af familjen, nu såsom en del af staten.

Härkomst från en särskild ansedd släkt eller förfäders stora förtjänster kunna tillskynda äfven minderåriga ynglingar utmärkelse från en höfdings sida. De sälla sig då till de öfriga, kroppsligt mera utvecklade, som redan pröfvat en dust, och det är ingen skam att synas bland någons hirdmän. Ja, äfven själfva hirden har sina grader enligt dens godtfinnande, hvars hirdmän de äro. Stor är därför äfven täflan mellan hirdmännen, hvilka främsta platsen hos höfdingen skall tillkomma, och bland höfdingarne, hvilka som skola få de fleste och tappraste hirdmännen. Detta är värdighet, detta är makt att alltid omgifvas af en skara utvalde unge män — i fred en ära, i krig ett skydd. Och icke blott bland den egna stammen, utan äfven hos närgränsande samhällen betyder det namn och ära, om ens hird utmärker sig i antal och tapperhet. Ty då eftersökes man genom beskickningar och hedras med äreskänker, och genom sitt blotta rykte kan man då ofta göra krig om intet.

14. När det kommit till drabbning, är det skamligt för en höfding att öfverglänsas i tapperhet, skamligt för hirden

uero infame in omnem uitam ac probrosum superstitem principi suo ex acie recessisse; illum defendere, tueri, sua quoque fortia facta gloriae eius adsignare praecipuum sacramentum est: principes pro uictoria pugnant, comites pro principe. si ciuitas, in qua orti sunt, longa pace et otio torpeat, plerique nobilium adulescentium petunt ultro eas nationes, quae tum bellum aliquod gerunt, quia et ingrata genti quies et facilius inter ancipitia clarescunt magnumque comitatum non nisi ui belloque tueare. exigunt enim a principis sui liberalitate illum bellatorem equum, illam cruentam uictricemque frameam; nam epulae et quamquam incompti, largi tamen apparatus pro stipendio cedunt. materia munificentiae per bella et raptus. nec arare terram aut exspectare annum tam facile persuaseris quam uocare hostem et uulnera mereri. pigrum quin immo et iners uidetur sudore adquirere, quod possis sanguine parare.

15. Quotiens bella non ineunt, non multum uenatibus, plus per otium transigunt, dediti somno ciboque, fortissimus quisque ac bellicosissimus nihil agens, delegata domus et penatium et agrorum cura feminis senibusque et infirmissimo cuique ex familia: ipsi hebent, mira diuersitate naturae, cum idem homines sic ament inertiam et oderunt quietem. mos est ciuitatibus ultro ac uiritim conferre principibus uel armentorum uel frugum, quod pro honore acceptum etiam necessitatibus subuenit. gaudent praecipue finitimarum gentium donis, quae non modo a singulis sed et publice mittuntur, electi equi, magna arma, phalerae torquesque; iam et pecuniam accipere docuimus.

att i tapperhet ej vara höfdingens likar. Vidare är det en källa till nesa och vanära för hela lifvet att såsom öfverlevande efter sin höfding ha kommit tillbaka ur striden. Att försvara och skydda honom, att räkna äfven sina egna bragder till hans ära är deras främsta, heliga skyldighet. Höfdingarne strida för segern, hirdmännen för sin höfding. Om det samhälle, i hvilket man är född, är overksam i långt fredslugn, uppsöker flertalet förnäma ynglingar sådana stammar, som för tillfället föra något krig, emedan dels hvilan icke behagar detta folk och dels man i farorna lättare får ett berömdt namn och blott i krig och fejd kan bibehålla en stor hird. Ty hirdmännen vänta sig af sin höfdings frikostighet denna frejdade stridshäst och denna framja bestämd för blod och seger; gästabud och en visserligen enkel, men dock riklig undfägnad gälla nämligen såsom sold. Medel till en dylik frikostighet stå blott att få genom krig och byte. Att plöja jorden eller vänta på årets gröda skulle man icke lika lätt kunna förmå dem som att utmana en fiende och förtjäna sig sår. Ja, det synes dem till och med höra håglösheten och lättjan till att med svett förvärfva hvad man kan med blod vinna.

15. Så ofta de icke syssla med krig, tillbringa de någon liten del af tiden med jakt, men mesta tiden i sysslolöshet, hängifna åt mat och sömn. Alla de tappraste och mest krigiske göra nu intet, vården om hus och hem och jord är lämnad åt kvinnor och gubbar och åt de svagaste af husfolket — själfva sitta de där slöa, i följd af en sällsam motsägelse i deras kynne, i det att dessa samme män på en gång älska lättjan och hata fredligt lugn.

Det är sed i deras samhällen, att man frivilligt och hvar man för sig bringar åt höfdingarne gärder af boskap och gröda, och dessa gärder, mottagna såsom hedersbevisningar, tjäna till de nödvändiga behofven. Särskildt fägna de sig åt skänker från grannfolken, och sådana sändas icke blott från enskilda personer, utan äfven å statens vägnar — utvalda hästar, dyrbara vapen, medaljer och ringar. Och vi ha på sistone också lärt dem att mottaga pengar.

16. Nullas Germanorum populis urbes habitari satis notum est, ne pati quidem inter se iunctas sedes. colunt discreti ac diuersi, ut fons, ut campus, ut nemus placuit. uicos locant non in nostrum morem conexas et cohaerentibus aedificiis: suam quisque domum spatio circumdat, siue aduersus casus ignis remedium siue inscitia aedificandi. ne caementorum quidem apud illos aut tegularum usus: materia ad omnia utuntur informi et citra speciem aut delectationem. quaedam loca diligentius inlinunt terra ita pura ac splendente, ut picturam ac lineamenta colorum imitetur. solent et subterraneos specus aperire eosque multo insuper fimo onerant, suffugium hiemi et receptaculum frugibus, quia rigorem frigorum eius modi loci molliunt, et si quando hostis aduenit, aperta populatur, abdita autem et defossa aut ignorantur aut eo ipso fallunt, quod quaerenda sunt.

17. Tegumen omnibus sagum fibula aut, si desit, spina consertum: cetera intecti totos dies iuxta focum atque ignem agunt. locupletissimi ueste distinguuntur, non fluitante, sicut Sarmatae ac Parthi, sed stricta et singulos artus experimente. gerunt et ferarum pelles, proximi ripae neglegenter, ultiores exquisitius, ut quibus nullus per commercia cultus. eligunt feras et detracta uelamina spargunt maculis pellibusque beluarum, quas exterior Oceanus atque ignotum mare gignit. nec alius feminis quam uiris habitus, nisi quod feminae saepius lineis amictibus uelantur eosque purpura uariant, partemque uestitus superiorem in manicas non extendunt, nudae brachia ac lacertos; sed et proxima pars pectoris patet. quamquam seuera illic matrimonia, nec ullam morum partem magis laudaueris. nam prope soli barba-

16. Att germanernas folk alls icke bo i städer är väl bekant, ja de tåla icke ens bostäder, som hänga samman med andra. Skilda och spridda bo de, allt efter som en källa, ett fält, en lund lockat dem. Byar anlägga de icke på vårt sätt med hopbyggda och sammanhängande hus; hvar och en omger sitt hus med ett fritt område, vare sig nu detta sker som skydd mot ellsolycka eller af okunnighet i bygande. Icke ens huggen sten eller tegel är hos dem i bruk: de nyttja till allt ett groft material utan all skönhet eller trefnad. Vissa ställen bestryka de noggrannare med en så hvit och glänsande lera, att det hela ser ut som målning med lineornament. De pläga äfven gräfvä underjordiska hålör och lägga ofvanpå dessa massor af gödsel, tillflyktsorter om vintern och upplagsplatser för jordens frukt, emedan sådana ställen mildra köldens stränghet och emedan, om en fiende kommer, det som ligger öppet sköflas, men det dolda och nedgräfvda däremot antingen blir obekant för fienden eller undgår honom, just emedan det måste sökas.

17. Till beklädnad hafva de alla ett tygstycke, sammanhållet med ett spänne eller i saknad af sådant med en nål. I öfrigt utan kläder tillbringa de hela dagen vid elden på härden. De rikaste känner man igen på att de ha underklädnad, som dock icke flyter i vida veck såsom hos sarmater och parter, utan är snäf och sluter sig efter de enskilda lemmarna. Man bär äfven pälsverk; de som bo vår gräns närmast akta ej mycket därpå, de längre bort boende däremot göra härvid ett sorgfälligare urval, alldenstund handelen med oss ännu icke brakt dem någon lyx. De utvälja noga djuren, draga af hudarne och fästa här och där skinnlappar af annorlunda färgade djur, hvilka det yttersta Germanien och det okända hafvet alstrar. Kvinnorna ha ingen annan dräkt än männen, utom att kvinnorna oftare kläda sig i linnemantlar och utsira dessa med rödt, hvarjämte de icke utdraga den öfre delen af klädnaden till ärmar, utan lämna under- och öfverarmen nakna. För öfrigt

rorum singulis uxoribus contenti sunt, exceptis admodum paucis, qui non libidine, sed ob nobilitatem pluribus nuptiis ambiuntur.

18. Dotem non uxor marito, sed uxori maritus offert. intersunt parentes et propinqui ac munera probant, munera non ad delicias muliebres quaesita nec quibus noua nupta comatur, sed boues et frenatum equum et scutum cum fra-mea gladioque. in haec munera uxor accipitur, atque in uicem ipsa armorum aliquid uiro adfert: hoc maximum uin-culum, haec arcana sacra, hos coniugales deos arbitrantur. ne se mulier extra uirtutum cogitationes extraque bellorum casus putet, ipsis incipientis matrimonii auspiciis admone-tur uenire se laborum periculorumque sociam, idem in pace, idem in proelio passuram ausuramque: hoc iuncti boues, hoc paratus equus, hoc data arma denuntiant. sic uiuen-dum, sic pereundum: accipere se quae liberis inuiolata ac digna reddat, quae nurus accipiant rursusque ad nepotes referantur.

19. Ergo saepta pudicitia agunt, nullis spectaculorum inlecebris, nullis conuiuiorum irritationibus corruptae. lit-terarum secreta uiri pariter ac feminae ignorant. paucissi-ma in tam numerosa gente adulteria, quorum poena praesens et maritis permissa: absceisis crinibus, nudatam, coram pro-pinquis expellit domo maritus ac per omnem uicum uerbere

är äfven den närmaste delen af bröstet naken. Trots detta är äktenskapet hos dem mycket strängt, och intet i deras seder torde vara mera prisvärdt. Nästan ensamma bland alla barbarer nöja de sig med en hustru, med undantag af några få, som dock icke af sinnlighet hafva flere hustrur, men på grund af sin framstående ställning kringsvärmas med flere äktenskapsanbud.

18. Hemgift bringas icke af hustrun åt mannen, utan åt hustrun af mannen. Föräldrar och släktingar äro närvarande och pröfva gåfvorna, som ej äro valda efter veklig kvinnosmak eller för att pryda bruden med, utan utgöras af kreatur och en häst i full mundering och en sköld tillika med framja och svärd. Mot dessa skänker erhålles hustrun, och hon själf å sin sida ger ock mannen något till hans vapenrustning hörande. Detta anse de såsom det fastaste band, såsom en hemlighetsfull invigning, ja såsom äktenskapets gudomlighet. Och för att hustrun icke må anse sig stå utanför tanken på krigiska idrotter och krigets öden, så påminnes hon genom själfva ceremonien vid äktenskapets ingående, att hon kommer till mannen såsom kamrat i hans mödor och faror, bestämd att lida och våga i fred som i krig detsamma som han. Detta förkunna henne de hopokade oxarne, den rustade hästen, de skänkta vapnen. *Så* måste hon lefva, *så* måste hon dö. Hon vet, att hon mottager något, som det gäller att lämna i okränkadt värdighet åt barnen och som sonhustrur i sin ordning skola mottaga och öfverlämna till barnbarnen.

19. Med sin ärbarhet skyddad lefva de sålunda sitt lif utan att fördärfvas af några skådespelens förförelser eller gästbudens retelser. Hemliga bref känna män som kvinnor lika litet till. Ytterst få äro trots den stora folkmängden äktenskapsbrotten, för hvilka straffet följer omedelbart och är öfverlämnadt åt mannen: med afskuret hår och i blotta underklädnaden jagas äktenskapsbryterskan i släktingarnes närvaro ut ur huset af mannen, som sedan med

agit. publicatae enim pudicitiae nulla uenia: non forma, non aetate, non opibus maritum inuenerit. nemo enim illic uitia ridet, nec corrumpere et corrumpi saeculum uocatur. melius quidem adhuc eae ciuitates, in quibus tantum uirgines nubunt et cum spe uotoque uxoris semel transigitur. sic unum accipiunt maritum quo modo unum corpus unamque uitam, ne ulla cogitatio ultra, ne longior cupiditas, ne tamquam maritum, sed tamquam matrimonium ament. numerum liberorum finire aut quemquam ex adgnatis necare flagitium habetur, plusque ibi boni mores ualent quam alibi bonae leges.

20. In omni domo nudi ac sordidi in hos artus, in haec corpora, quae miramur, excrescunt. sua quemque mater uberibus alit, nec ancillis aut nutricibus delegantur. dominum ac seruum nullis educationis deliciis dignoscas: inter eadem pecora, in eadem humo degunt, donec aetas separet ingenuos, uirtus adgnoscat. sera iuuenum uenus, eoque inexhausta pubertas. nec uirgines festinantur; eadem iuuenta, similis proceritas: pares ualidaeque miscentur, ac robora parentum liberi referunt. sororum filiis idem apud auunculum qui apud patrem honor. quidam sanctiorem artioresque hunc nexum sanguinis arbitrantur et in accipiendis obsidibus magis exigunt, tamquam et animum firmiter et domum latius teneant. heredes tamen successoresque sui cuique liberi, et nullum testamentum. si liberi non sunt, proximus gradus in possessione fratres, patru, auunculi. quanto plus propinquorum, quanto maior adfinium numerus, tanto gratiosior senectus; nec ulla orbitatis pretia.

piskslag drifver henne genom hela byn. Ty för den, som gifvit sin dygd till spillo, finnes ingen nåd; icke skönhet, icke ungdom, icke rikedom kunna skaffa henne en man. Ty där skrattar ingen åt lasten, och att förföra och förföras räknas där ej som god ton. Bättre står det också för visso till i de stater, där endast jungfrur träda i gifte och där det en gång för alla afgöres om kvinnans äktenskapshopp och trohetslöfte. Så få de *en* man liksom *en* kropp och *ett* lif, på det att ingen tanke på ett nytt äktenskap, intet längre syftande begär må vinna insteg hos dem och föremålet för deras kärlek icke så mycket må vara mannen, utan så att säga äktenskapet själf. Att sätta en gräns för antalet barn eller döda något, som födts öfver det önskade antalet, anses för en skändlighet, och goda seder förmå där mera än annorstädes goda lagar.

20. I hvarje hus växa barnen oklädda och smutsiga upp till gestalter med dessa lemmar och dessa kroppar, som vi beundra. Hvarje barn näres vid sin egen moders bröst och öfverlämnas ej åt pigor och ammor. Herre och träl kan man ej åtskilja på någon finare uppfostran; midt ibland samma husdjur och på samma jord dväljas de, till dess åldern fränkiljer de frie och mannakraften ger dem prägel. Sent smakar ynglingen kärlekens fröjder, och därför är hans mandomskraft outtömd. Ej heller med de unga flickorna brådskar man; de ha samma ungdomskraft och en liknande reslighet i växten: jämnåriga och fullt utvecklade ingå de äktenskap, och barnen bli därför en afbild af föräldrarnes kraft. Systrarne stå hos morbroder i samma ära som hos egen fader. Många anse detta blodsband heligare och innerligare, och vid mottagande af gisslan föredraga de att få dessa, emedan sådana enligt deras åsikt starkare binda samvetet och vidsträcktare förplikta familjen. Till arvingar och efterträdare har dock hvar och en alltid sina egna barn, och testamenten förekomma icke. Finnas inga barn, utgöra bröder, farbröder och morbröder närmaste led vid öfvertagande af arf. Ju större antal blods-

Hersin

21. Suscipere tam inimicitias seu patris seu propinqui quam amicitias necesse est; nec implacabiles durant: luitur enim etiam homicidium certo armentorum ac pecorum numero recipitque satisfactionem uniuersa domus, utiliter in publicum, quia periculosiores sunt inimicitiae iuxta libertatem.

Conuictibus et hospitibus non alia gens effusius indulget. quemcumque mortaliū arcere tecto nefas habetur; pro fortuna quisque apparatus epulis excipit. cum defecere, qui modo hospes fuerat, monstrator hospitii et comes; proximam domum non inuitati adeunt. nec interest: pari humanitate accipiuntur. notum ignotumque quantum ad ius hospitis nemo discernit. abeunti, si quid poposcerit, concedere moris; et poscendi in uicem eadem facilitas. gaudent muneribus, sed nec data imputant nec acceptis obligantur.

22. Victus inter hospites comis. statim e somno, quem plerumque in diem extrahunt, lauantur, saepius calida, ut apud quos plurimum hiems occupat. lauti cibum capiunt: separatae singulis sedes et sua cuique mensa. tum ad negotia nec minus saepe ad conuiuia procedunt armati. diem noctemque continuare potando nulli probrum. crebrae, ut inter uinolentos, rixae raro conuiciis, saepius caede et uulneribus transiguntur. sed et de reconciliandis inuicem inimicis et iungendis adfinitatibus et adsciscendis principibus, de pace denique ac bello plerumque in conuiuibus consultant,

fränder, ju flere släktingar genom svägerlag man har, dess mera omhuldad och aktad är ens ålderdom, och barnlös-het medför där inga fördelar.

21. En faders eller blodsfrändes fiendskap såväl som vänskapsförhållanden är man tvungen att öfvertaga. De fortfara dock icke att vara oförsonliga; äfven mandröp kan försonas med ett visst antal nöt och få och mansböten mottages af hela familjen — en allmännyttig inrättning, så mycket mer som släktfejder äro farligare där frihet råder.

Ät samkväm och gästning är intet folk så häjdlöst hän-gifvet. Att vägra en människa, hvem det vara må, tak öf-ver hufvudet anses gudlöst; hvar och en mottager en sådan efter råd och lägenhet med en riklig måltid. När välfägna-den tryter, blir den, som nyss varit värd, vägvisare och led-sagare till ett annat härberge. Utan någon inbjudan går man blott till nästa hus, och detta gör ingenting; de mottagas där med lika vänlighet. På känd och okänd gör man ingen skillnad i fråga om gästvänskap. Om gästen önskar något, då han drager bort, kräfvär seden, att man ger honom det, och lika obesvärad är man själf i att begära. De tycka om gåfvor, men hvad de gifvit räkna de sig ej till godo, och lika litet anse de sig förbundna af hvad de fått.

22. Samlifvet mellan värd och gäst är angenämt. Så snart de vaknat ur sömnen, hvilken de ofta draga ut långt fram på dagen, taga de sig ett bad, ofta varmt, enär vintern hos dem upptager större delen af året. Efter badet intaga de en måltid; hvar och en har sin särskilda plats och sitt eget bord. Sedan bege de sig till sina göromål och lika ofta till gästabad, alltid väpnade. Att dricka hela dygnet om hålles för ingen såsom en skam. Ofta förekomma, såsom naturligt är bland druckna, gräl och bråk, och dessa sluta sällan med blotta okväden, oftare med blodsutgjutelse och dröp. Men äfven om fienders försonande med hvarandra, om ingående af svägerskap, om val af höfdingar, ja om

tamquam nullo magis tempore aut ad simplices cogitationes pateat animus aut ad magnas incalescat. gens non astuta nec callida aperit adhuc secreta pectoris licentia ioci; ergo detecta et nuda omnium mens. postera die retractatur, et salua utriusque temporis ratio est: deliberant, dum fingere nesciunt, constituunt, dum errare non possunt.

23. Potui umor ex hordeo aut frumento, in quandam similitudinem uini corruptus: proximi ripae et uinum mercantur. cibi simplices, agrestia poma, recens fera aut lac concretum: sine apparatu, sine blandimentis expellunt famem. aduersus sitim non eadem temperantia. si induleris ebrietati suggerendo quantum concupiscunt, haud minus facile utiis quam armis uincuntur.

24. Genus spectaculorum unum atque in omni coetu idem. nudi iuuenes, quibus id ludicrum est, inter gladios se atque infestas frameas saltu iaciunt. exercitatio artem parauit, ars decorem, non in quaestum tamen aut mercedem: quamuis audacis lasciuiae pretium est uoluptas spectantium. aleam, quod mirere, sobrii inter seria exercent, tanta lucrandi perdendique temeritate, ut, cum omnia defecerunt, extremo ac nouissimo iactu de libertate ac de corpore contendant. uictus uoluntariam seruitutem adit: quamuis iuuenior, quamuis robustior adligari se ac uenire patitur. ea est in re praua peruicacia; ipsi fidem uocant. seruos conditionis huius per commercia tradunt, ut se quoque pudore uictoriae exsoluant.

krig och fred rådplåga de ofta på sina gästabud, emedan enligt deras tanke människosinnet aldrig vid något tillfälle är mera böjdt för öppenhjärtlighet eller lättare eldas till stora planer. Detta folk, allt ännu fritt från svek och arg list, öppnar under glammets frihet hjärtats dolda rum: så yppas och blottas allas innersta tankar. Följande dag upptagas förhandlingarne på nytt, och hvarterda tillfället kommer behörigen till sin rätt: man rådplågar, då man ej vet att förstå sig, man fattar beslut, då man ej kan misstaga sig.

23. Till dryck har man en brygd på korn eller hvete, som förvandlats till en viss likhet med vin; de närmast gränsfloderna boende köpa äfven verkligt vin. Deras kost är enkel: vilda frukter, färskt villebråd och tätmjök; utan konstig tillredning, utan retmedel för gommen fördrifva de hungern. När det gäller törsten, iakttaga de icke samma måttlighet. Om man låter dem tillfredsställa sin böjelse för dryckenskap så mycket de vilja, skola de lättare besegras genom sina laster än med vapenmakt.

24. Skådespel ha de blott af ett enda slag, och det är i hvarje större församling detsamma. Nakna ynglingar, för hvilka detta är en lek, svänga sig dansande mellan svärd och framskjutna lansspetsar. Öfning har gifvit dem färdighet, färdigheten behag; likväl göra de icke detta för vinnings skull eller för betalning — åskådarnes nöje är enda lönen för det allra oförvägnaste öfverdåd. Tärningsspel idka de, underligt nog, i nyktert tillstånd såsom en allvarlig syssel-sättning och detta med en sådan lidelsefullhet i vinst och förlust, att de, då de spelat bort allt, i det afgörande och sista kastet spela om lif och frihet. Den tappande går i frivillig trældom; han må vara aldrig så mycket yngre och starkare, låter han likväl binda och sälja sig. Sådan är deras hårdnackenhets i en förvänd sak, själfva kalla de det tro och loften. Trälar af detta slag afyttra de för att befria äfven sig själfva från skammen af en slik vinst.

25. Ceteris seruis non in nostrum morem, discriptis per familiam ministeriis, utuntur: suam quisque sedem, suos penates regit. frumenti modum dominus aut pecoris aut uestis ut colono iniungit, et seruus hactenus paret: cetera domus officia uxor ac liberi exsequuntur. uerberare seruum ac uinculis et opere coercere rarum: occidere solent, non disciplina et seueritate, sed impetu et ira, ut inimicum, nisi quod impune est. liberti non multum supra seruos sunt, raro aliquod momentum in domo, numquam in ciuitate, exceptis dumtaxat iis gentibus, quae regnantur. ibi enim et super ingenuos et super nobiles ascendunt: apud ceteros impares libertini libertatis argumentum sunt.

26. Faenus agitare et in usuras extendere ignotum; ideoque magis seruatur quam si uetitum esset. agri pro numero cultorum ab uniuersis ingenuis occupantur, quos mox inter se secundum dignationem partiuntur. facilitatem partiendi camporum spatia praestant. arua per annos mutant, et superest ager. nec enim cum ubertate et amplitudine soli labore contendunt, ut pomaria conserant et prata separent et hortos rigent: sola terrae seges imperatur. unde annum quoque ipsum non in totidem digerunt species: hiems et uer et aestas intellectum ac uocabula habent, autumnus perinde nomen ac bona ignorantur.

27. Funerum nulla ambitio: id solum obseruatur, ut corpora clarorum uirorum certis lignis cremantur. struem rogi nec uestibus nec odoribus cumulant: sua cuique arma,

25. De öfriga trälarne använda de ej på samma sätt som vi med göromålen noga fördelade mellan husfolket. Hvar och en har sin egen bostad och sitt eget hushåll. Hans herre ålägger honom liksom en arrendator att lämna en viss mängd spannmål eller boskap eller tyg, och blott så till vida är trälen beroende. Öfriga sysslor i huset skötas af hustrun och barnen. Att piska en träl eller straffa honom med bojor och tvångsarbete förekommer sällan; att döda en träl förekommer däremot ofta nog, men det sker ej på grund af sträng tukt, utan i häftigt uppbrusande vrede, liksom vore han en vanlig fiende, och enda skillnaden är, att detta sker strafflöst. De frigifne stå ej stort öfver trälarne, sällan äro de en viktig faktor i huset, aldrig i staten, med undantag för de folk som styras af enväldshärskare. Ty där höja de sig både öfver de friborne i allmänhet och öfver adeln, hos de andra folken är de frigifnes underordnade ställning ett insegel på frihet.

26. Att drifva ocker och taga ränta på ränta är okänt, och därför aktar man sig mera för dylikt, än om det vore förbudet. Åkerjorden tages i besittning af alla byalagen i förhållande till odlarnes antal och fördelas sedan därinom efter anseende och värdighet. Fältens stora utsträckning gör delningen lätt. Hvarje år ombyta de tegar, och på jord ha de öfverflöd. Ty de inlåta sig icke i någon ansträngande täflan med jordens alstringskraft och vidsträckthet genom att anlägga fruktplanteringar, inhägna ängsmarker och vattna trädgårdar; det enda, som kräfvcs af jorden, är spannmålsskörd. Af detta skäl dela de ej heller själfva året i lika många årstider som vi: vinter och vår och sommar känna de till och ha namn på, höstens namn är däremot ika okänt som dess häfvor.

27. Vid likbegängelser förekommer ingen pomp och ståt. Endast det iakttagcr man, att framstående mäns lik brännas med ved af särskildt slag. Det resta bälet öfverhopa de icke med dyrbara täcken och rökelse; hvar och en får

quorundam igni et equus adicitur. sepulcrum caespes erigit: monumentorum arduum et operosum honorem ut grauem defunctis aspernantur. lamenta ac lacrimas cito, dolorem et tristitiam tarde ponunt. feminis lugere honestum est, uiris meminisse.

Haec in commune de omnium Germanorum origine ac moribus accepimus. nunc singularum gentium instituta ritusque, quatenus differant, quae nationes e Germania in Gallias commigrauerint, expediam.

28. Validiores olim Gallorum res fuisse summus auctorum diuus Iulius tradit; eoque credibile est etiam Gallos in Germaniam transgressos: quantulum enim amnis obstabat, quo minus, ut quaeque gens eualuerat, occuparet permutaretque sedes promiscuas adhuc et nulla regnorum potentia diuisas? igitur inter Hercyniam siluam Rhenumque et Moenum amnes Heluetii, ulteriora Boii, Gallica utraque gens, tenere. manet adhuc Boihaemi nomen significatque loci ueterem memoriam quamuis mutatis cultoribus. sed utrum Arauisci in Pannoniam ab Osis, Germanorum natione, an Osi ab Arauiscis in Germaniam commigrauerint, cum eodem adhuc sermone institutis moribus utantur, incertum est, quia pari olim inopia ac libertate eadem utriusque ripae bona malaque erant. Treueri et Nerui circa adfectionem Germanicae originis ultro ambitiosi sunt, tamquam per hanc gloriam sanguinis a similitudine et inertia Gallorum separentur. ipsam Rheni ripam haud dubie Germanorum populi colunt, Vangiones Triboci Nemetes. ne Vbii quidem, quamquam Romana colonia esse meruerint ac libentius Agrippinenses conditoris sui nomine uocentur, origine

sina vapen, mången också sin häst med sig på bålet. En torfhög bildar grafvården; uppförande af höga och mödosamt byggda vårdar till de allidnes ära vilja de ej veta af såsom tyngande för dessa. Klagan och tårar lägga de snart bort, sent sorg och saknad. Kvinnorna höfves det att sörja, männen att minnas.

Detta är hvad jag i allmänhet erfarit om samtliga germaners ursprung och seder. Nu vill jag redogöra i hvad mån de särskilda folkens inrättningar och bruk afvika ifrån hvarandra samt hvilka stammar öfverflyttat från Germanien till Gallien.

28. Att gallerna fordom varit den mäktigaste parten, det berättar en den tillförlitligaste sagesman, nämligen den förevigade Julius, och i följd däraf är det troligt, att äfven galler gått öfver till Germanien. Ty huru obetydligt var ej det hinder, som floden utgjorde för hvarje folk att, allt eftersom det kommit till makten, intaga och byta om boplatser på herrelös och ännu icke af något rikes makt afskild mark. Alltså innehade helvetierna landet mellan Herkyniska bergen och floderna Rhen och Main, bojerna det längre bort liggande landet, bägge keltiska folk. Namnet Boihaemum lefver ännu och pekar på landets gamla historia, ehuru invånarne blifvit andra. Men huruvida araviskerna utvandrat från oserna till Pannonien eller oserna från araviskerna till Germanien, alldenstund de ännu ha samma språk, inrättningar och seder, är ovisst, då ju under den forna likheten i fattigdom och frihet bägge flodsidorna erbjödo samma fördelar och olägenheter. Treverer och nervier ligga till och med i stolt täflan om anspråken att vara af germansk börd, i tanke att genom denna ärofulla härstamning skilja sig från all likhet med de kraftlösa gallerna. De folk, som bo på själfva Rhenstranden, äro otvifvelaktigt germaner: vangioner, triboker, nemeter. Äfven ubierna, ehuru de gjort sig förtjänta af att bli romersk koloni och efter dennas grundläggarinna hellre kalla sig

erubescunt, transgressi olim et experimento fidei super ipsam Rheni ripam collocati, ut arcerent, non ut custodirentur.

29. Omnium harum gentium uirtute praecipui Bataui non multum ex ripa, sed insulam Rheni amnis colunt, Chattorum quondam populus et seditione domestica in eas sedes transgressus, in quibus pars Romani imperii fierent. manet honos et antiquae societatis insigne; nam nec tributis contemnuntur nec publicanus adterit; exempti oneribus et collationibus et tantum in usum proeliorum sepositi, uelut tela atque arma, bellis reseruantur. est in eodem obsequio et Mattiacorum gens; protulit enim magnitudo populi Romani ultra Rhenum ultraque ueteres terminos imperii reuerentiam. ita sede finibusque in sua ripa, mente animoque nobiscum agunt, cetera similes Batauis, nisi quod ipso adhuc terrae suae solo et caelo acrius animantur.

Non numerauerim inter Germaniae populos, quamquam trans Rhenum Danuuiumque consederint, eos, qui decumates agros exercent: leuissimus quisque Gallorum et inopia audax dubiae possessionis solum occupauere; mox limite aceto promotisque praesidiis sinus imperii et pars prouinciae habentur.

30. Ultra hos Chatti initium sedis ab Hercynio saltu inchoant, non ita effusis ac palustribus locis, ut ceterae ciuitates, in quas Germania patescit: durant siquidem colles, pau-

agrippinenser, blygas icke för sin härkomst; redan för länge sedan gingo de öfver floden och ha på grund af sin bepröfvade trohet fått bosätta sig på själfva stranden för att bilda ett skyddsvärn, icke för att själfva stå under uppsikt.

29. De tappreste bland alla dessa folkstammar bebo en obetydlig del af stranden och hufvudsakligen en af Rhen bildad ö. De voro fordom en stam bland chatterna och utvandrade till följd af inre oroligheter till dessa platser, där de voro bestämda att blifva en del af det romerska riket. Ännu kvarlefver deras aktade ställning såsom ett bevis på det gamla förbundet, i ty att de ej behandlas föraktligt genom pålagor eller skinnas af publikaner. Fritagna från skattebördor och extra bidrag och endast bestämda att användas i strid, sparas de såsom anfalls- och försvarsvapen för krigstillfällen. I samma slags underdånighetsförhållande står äfven mattiakernas stam, ty det romerska folkets storhet har äfven till andra sidan Rhen och bortom de gamla gränsstenarne utbredd aktningen för romarväldet. Så hafva de sina boningsplatser och sitt område på andra stranden, men hjärta och sinne hos oss. I öfrigt äro de lika bataverna. blott att de äro lifligare till sinnes såsom ännu boende på sitt eget hemlands jord och under sitt eget luftstreck.

Däremot skulle jag ej vilja räkna till Germaniens folk, ehuru bosatta på andra sidan Rhen och Donau, dem som odla de dekumatiska landsträckorna. Alla de sämsta bland gallerna och sådanas, om nöden ger djärfhet, besätta denna mark utan någon säker äganderätt; då sedermera gränsvallen uppförts och befästningar framskjutits, ha de blifvit räknade såsom en utkant af vårt välde och som del af provinsen.

30. Bortom dessa bo chatterna; de börja sina boningsplatser vid den herkyniska skogen i nejder, som icke äro så flacka och sumpiga som andra stammars, dit det öppna Germanien sträcker sig, deras område räcker genom

(Bataverna)

latim rarescunt, et Chattos suos saltus Hercynius prosequitur simul atque deponit. duriora genti corpora, stricti artus, minax uultus et maior animi uigor. multum, ut inter Germanos, rationis ac sollertiae: praepondere electos, audire praepositos, nosse ordines, intellegere occasiones, differre impetus, disponere diem, uallare noctem, fortunam inter dubia, uirtutem inter certa numerare, quodque rarissimum nec nisi Romanae disciplinae concessum, plus reponere in duce quam in exercitu. omne robur in pedite, quem super arma ferramentis quoque et copiis onerant: alios ad proelium ire uideas, Chattos ad bellum. rari excursus et fortuita pugna. equestrium sane uirium id proprium, cito parare uictoriam, cito cedere: uelocitas iuxta formidinem, cunctatio propior constantiae est.

31. Et aliis Germanorum populis usurpatum raro et priuata cuiusque audentia apud Chattos in consensum uertit, ut primum adoleuerint, crinem barbamque submittere, nec nisi hoste caeso exuere uotiuum obligatumque uirtuti oris habitum. super sanguinem et spolia reuelant frontem, seque tum demum pretia nascendi rettulisse dignosque patria ac parentibus ferunt: ignauis et imbellibus manet squalor. fortissimus quisque ferreum insuper anulum (ignominiosum id genti) uelut uinculum gestat, donec se caede hostis absoluat. plurimis Chattorum hic placet habitus, iamque canent insignes et hostibus simul suisque monstrati. omnium penes hos initia pugnarum; haec prima semper acies, uisu noua: nam ne in pace quidem cultu mitiore mansuescunt. nulli domus aut ager aut aliqua cura: prout ad quem

densamma, medan kullarne småningom glesna, och den herkyniska skogen åtföljer sina chatter och slutar på samma gång som de. Folket har en mera fast kroppsbyggnad, seniga lemmar, trotsig uppsyn och öfverhufvud större liflighet; de sätta till befälhafvare endast utvalde män, de lystra till sitt befäl, de förstå sig på att fäkta i ordnade led, de aktge på gynnsamma tillfällen, kunna hålla tillbaka sin ifver i anfall, ordna sin dag, förskansa lägret till natten, räkna lyckan bland det osäkra och mannamodet bland det säkra och — hvad som är i högsta grad sällsynt och eljes förbehållet åt den romerska krigstukten — lita mera på anföraren än på hären. Hela deras styrka ligger i fotfolket, hvilket de utom med vapen belasta jämväl med verktyg och proviant; andra germaner tycker man sig se gå till drabbning, men chatterna ut i krig. Utfall och tillfälliga skärmytslingar äro sällsynta. I själfva verket är det något för rytterstriden karaktäristiskt att hastigt tillkämpa sig seger och hastigt vika — snabbhet gränsar till fruktan, långsamhet står närmare fasthet.

31. Ett äfven hos andra germanska folk, men blott undantagsvis och såsom yttring af individuell tapperhet förekommande bruk har hos chatterna öfvergått till allmän sed, nämligen att alltifrån första inträdet i manbarhetsåldern låta hår och skägg växa och först efter en fiendes dödande göra sig af med denna åt gudarne lofvade och åt hjältemodet hälgade ansiktsutstyrsel. Ännu stående öfver fiendens blodiga lik och afdragna rustning afklippa de det fram i pannan hängande håret, och då först anse de sig hafva betalt skulden för sin tillblifvelse och vara sitt fädernesland och sina föräldrar värdiga. De fege och okrigiska få behålla sitt ostädade utseende. Alla de tappreste bära dessutom en armrिंग af järn — något som hos detta folk gäller som en skam — liksom en boja, tills de genom nedläggande af en fiende frigöra sig därifrån. Rätt många chatter tycka om denna utstyrsel, och ännu såsom gråhårsmän äro de härigenom igenkännliga och föremål för beundran af

que uenere, aluntur, prodigi alieni, contemptores sui, donec exsanguis senectus tam durae uirtuti impares faciat.

32. Proximi Chattis certum iam alueo Rhenum, qui que terminus esse sufficiat, Vsipi ac Tencteri adcolunt. Tencteri super solitum bellorum decus equestris disciplinae arte praecellunt; nec maior apud Chattos peditum laus quam Tencteris equitum. sic instituere maiores, posterii imitantur. hi lusum infantium, haec iuuenum aemulatio; perseuerant senes. inter familiam et penates et iura successionum equi traduntur: excipit filius, non ut cetera, maximus natus, sed prout ferox bello et melior.

33. Iuxta Tencteros Bructeri olim occurrebant: nunc Chamauos et Angruarios immigrasse narratur, pulsus Bructeris ac penitus excisis uicinarum consensu nationum, seu superbiae odio seu praedae dulcedine seu fauore quodam erga nos deorum; nam ne spectaculo quidem proelii inuidere. super sexaginta milia non armis telisque Romanis, sed quod magnificentius est, oblectationi oculisque ceciderunt. maneat, quaeso, duretque gentibus, si non amor nostri, at certe odium sui, quando urgentibus imperii fatibus nihil iam praestare fortuna maius potest quam hostium discordiam.

34. Angruarios et Chamauos a tergo Dulgubini et Chasuarii elidunt aliaeque gentes haud perinde memoratae, a

landsmän och fiender. Alla strider tillkommer det dem att börja, städse bilda de första linjen — en fruktansvärd syn, ty icke ens i fredstid förmildras de till ett mänskligt utseende. Ingen af dem har hus eller jord eller öfverhufvud någon sysselsättning; allt efter som de kommit till någon, lifnära de sig där, slösande med andras egendom, liknöjda för egen, tills ålderdomsvagheten gör dem oförmögna till ett så hårda offer kräfvande hjältemod.

32. Närmast chatterna invid den numera i stadig strömbädd flytande och såsom gränsflod tillräckliga Rhen boskipeter och tenkterer. Tenktererna utmärka sig, vanlig krigsära oräknad, jämväl genom sin utbildade ridkonst, och chatternas fotfolk är ej mera berömdt än tenkterernas rytteri. Sådan sed ha förfäderna infört, de efterkommande fullföljt. Detta utgör barnens lek, detta ynglingarnes täflan, och åldringarne fortfara därmed. Jämte trälar och hus och hem och arvegods gå äfven hästar i arf; men här är det icke såsom i fråga om allt öfrigt äldste sonen, utan den käckaste och krigsdugligaste som ärfver.

33. Bredvid tenktererna påträffade man förr bruktererna; nu sägas chamaver och angrivarier hafva dit invandrat, sedan bruktererna blifvit slagna och i grund utrotade genom en sammanslutning af grannfolken — orsaken må nu ha varit hat mot deras öfvermod eller kanske snarast gudarnes ynnest mot oss, eftersom de icke ens missunnade oss åsynen af striden. Öfver 60.000 man föllo, icke för romerska vapen, utan — hvad som är än mera stortadt — till ögonfägnad för oss. Må — så är min bön — hos dessa folk evigt fortfara om icke kärlek till oss, så åtminstone hat inbördes, eftersom ju, när vårt rikets olycksöde hotande närmar sig, lyckan ej längre kan bereda oss någon större fördel än våra fienders tvedräkt.

34. Till angrivarier och chamaver sluta sig i öster dulgubiner och chasuarier och andra icke särdeles nämnvärda da

fronte Frisii excipiunt. maioribus minoribusque Frisiis uocabulum est ex modo uirium. utraeque nationes usque ad Oceanum Rheno praetexuntur ambiuntque immensos insuper lacus et Romanis classibus nauigatos. ipsum quin etiam Oceanum illa temptauimus; et superesse adhuc Herculis columnas fama uulgauit, siue adiit Hercules, seu quidquid ubique magnificum est, in claritatem eius referre consensimus. nec defuit audentia Druso Germanico, sed obstitit Oceanus in se simul atque in Herculem inquiri. mox nemo temptauit, sanctiusque ac reuerentius uisum de actis deorum credere quam scire.

35. Hactenus in occidentem Germaniam nouimus; in septentrionem ingenti flexu redit. ac primo statim Chaucorum gens, quamquam incipiat a Frisiis ac partem litoris occupet, omnium quas exposui gentium lateribus obtenditur, donec in Chattos usque sinuetur. tam immensum terrarum spatium non tenent tantum Chaucci, sed et implent, populus inter Germanos nobilissimus, quique magnitudinem suam malit iustitia tueri. sine cupiditate, sine inpotentia, quieti secretique nulla prouocant bella, nullis raptibus aut latrociniiis populantur. id praecipuum uirtutis ac uirium argumentum est, quod, ut superiores agant, non per iniurias adsequuntur. prompta tamen omnibus arma ac, si res possent, exercitus: plurimum uirorum equorumque; et quiescentibus eadem fama.

36. In latere Chaucorum Chattorumque Cherusci nimiam ac marcentem diu pacem inaccessiti nutrierunt. idque iucundius quam tutius fuit, quia inter inpotentes et ualidos

stammar, i väster vidtaga friserna. De kallas stor-friser och lill-friser allt efter måttet af stridskrafter. Båda stammarne begränsas ända ned till oceanen af Rhen och bo dessutom omkring ofantliga sjöar, hvilka plöjts äfven af romerska flottor. Ja, till och med på oceanen ha vi i dessa nejder vågat oss ut, och ett allmänt spridt rykte förmäler, att Herkules' stoder ännu finnas kvar, vare sig nu Herkules verkligen kommit dit eller vi ha vant oss att till hans fräjdade namn hänföra allt hvad någonstädes är stort. Djärfhet fattades ingalunda Drusus Germanicus, men oceanen satte sig emot alla forskningar såväl rörande densamma själf som Herkules. Sedermera har ingen försökt det: man har i fråga om gudars verk ansett det mera öfverensstämmande med fromhet och vördnad att tro än att veta.

35. Så vidt går åt vester vår kunskap om Germanien; åt norr skjuter det upp i en väldig utböjning. Allra först kommer då chaukernas land, som ehuru det börjar vid frisernas gräns och upptager en del af stranden, likväl sedan sträcker sig längs efter de förut behandlade folkens område och slutligen gör en kil in i chatternas land. En så omätlig landsträcka icke blott innehafves, utan äfven uppfylles af chaukerna, den ädlaste folkstammen bland germanerna, hvilken föredrager att genom rättrådighet bevara sin storhet. Utan vinningslystnad, utan öfvermod, tillsammans och afskilda utmana de ej till krig och draga ej på plundrings- och röfvartåg. Det bästa bevis på deras kraft och mod är detta, att de icke genom våldsbragder häfda sin höghet. Alla ha de sina vapen till reds och i nödfall står krigshären redo; folk och ryttare ha de i mängd, och samma är deras anseende i fredstid.

36 På sidan om chauker och chatter ha cheruskerna utan att anfallas af andra länge underhållit en alltför djup och förslappande frid — något som städse skänkt mera behag än trygghet, ty om man midt ibland hänsynslösa och

falso quiescas: ubi manu agitur, modestia ac probitas nomina superioris sunt. ita qui olim boni aeque Cherusci, nunc inertes ac stulti uocantur: Chattis uictoribus fortuna in sapientiam cessit. tracti ruina Cheruscorum et Fosi, contermina gens, aduersarum rerum ex aequo socii sunt, cum in secundis minores fuissent.

37. Eundem Germaniae sinum proximi Oceano Cimbri tenent, parua nunc ciuitas, sed gloria ingens. ueterisque famae lata uestigia manent, utraque ripa castra ac spatia, quorum ambitu nunc quoque metiaris molem manusque gentis et tam magni exitus fidem. sescentimum et quadragessimum annum urbs nostra agebat, cum primum Cimbrorum audita sunt arma, Caecilio Metello ac Papirio Carbone consulibus. ex quo si ad alterum imperatoris Traiani consulatum computemus, ducenti ferme et decem anni colliguntur: tam diu Germania uincitur. medio tam longi aevi spatio multa in uicem damna. non Samnis, non Poeni, non Hispaniae Galliaeue, ne Parthi quidem saepius admonuere: quippe regno Arsacis acrior est Germanorum libertas. quid enim aliud nobis quam caedem Crassi, amisso et ipse Pacoro, infra Ventidium deiectus Oriens obiecerit? at Germani Carbone et Cassio et Scauro Aurelio et Seruilio Caepione Gnaeoque Mallio fuis uel captis quinque simul consularis exercitus populo Romano, Varum trisque cum eo legiones etiam Caesari abstulerunt; nec impune C. Marius in Italia, diuus Iulius in Gallia, Drusus ac Nero et Germanicus in suis eos sedibus perculerunt. mox ingentes Gai Caesaris minae in ludibrium uersae. inde otium, donec occasione discordiae nostrae et ciuilium armorum expugnatis legionum hibernis

mäktiga grannar tror sig sitta lugn, misstar man sig: där näf-rätten härskar, duga hofsamhet och redlighet blott för den öf-verlägsne. Sålunda kallas dessa samma cherusker, som förr hette de gode och rättrådige, nu de fege och de dumme. De segrande chatterna åter tillgodoräknas deras lycka såsom klokhed. I cheruskernas fall drogos äfven foserne, ett grannfolk, med. I olyckan blefvo de likställda kamrater, medan de i välgångens dagar varit underordnade.

37. Samma utböjning af Germanien närmast intill oceanen innehafva kimbrenna, numera en liten stam, men stor i ära. På vidt spridda håll återfinnas märken af deras gamla ryktbara historia, i det att på båda stränderna vidsträckta lägerplatser ännu skönjas, af hvilkas omfång man än i dag kan bedöma detta folks stora massa och krigsstyrka och sannolikheten af en så stor utvandring. I sitt sexhundra-fyrtionde år var vår stad, då man under Caecilius Metellus' och Papirius Carbos konsulat för första gången hörde talas om kimbrennas vapen. Räkna vi från det året till kejsar Trajanus' andra konsulat, få vi ungefär 210 år. Så länge har man hållit på med att besegra Germanien. Under denna långa mellantid hafva många nederlag lidits å ömse sidor. Icke samniterna, icke karthagerna, icke Spanien eller Gallien, icke ens partherna hafva så ofta gjort sig påminta. Kraftigare än en Arsakes' tyranni är germanernas frihet. Ty hvad annat än Crassus' nederlag kan väl tillvitas oss af orienten, som ju dock själf miste sin Pakorus och sedan sjunkit ned till underkastelse under en Ventidius? Men germanerna ha genom att slå eller taga till fånga Carbo och L. Cassius och Scaurus Aurelius och Servilius Caepio och Gnaeus Mallius beröfvat romerska folket fem krigshärrar och själfva Caesar Varus och med honom tre legioner, och icke ostraffadt hafva C. Marius i Italien, den förgudade Julius i Gallien samt Drusus, Nero och Germanicus i deras egna bygder slagit dem. Sedan följde C. Caesars fruktansvärda hot, som vände sig i löje. Därefter inträdde en tids lugn till dess de, begagnande det tillfälle våra söndringar

etiam Gallias adfectauere; ac rursus inde pulsi proximis temporibus triumphati magis quam uicti sunt.

38. Nunc de Suebis dicendum est, quorum non una, ut Chatrorum Tencterorumue, gens; maiorem enim Germaniae partem obtinent, propriis adhuc nationibus nominibusque discreti, quamquam in commune Suebi uocentur. insigne gentis obliquare crinem nodoque substringere: sic Suebi a ceteris Germanis, sic Sueborum ingenui a seruis separantur. in aliis gentibus seu cognatione aliqua Sueborum seu, quod saepe accidit, imitatione rarum et intra iuuentae spatium, apud Suebos usque ad canitiem horrentem capillum retorquent, ac saepe in ipso uertice religant; principes et ornatiorem habent. ea cura formae, sed innoxia; neque enim ualent amenturue, in altitudinem quandam et terrorem adiuri bella comptius hostium oculis ornantur.

39. Vetustissimos nobilissimosque Sueborum Semnones memorant; fides antiquitatis religione firmatur. stato tempore in siluam auguriis patrum et prisca formidine sacram omnes eiusdem sanguinis populi legationibus coeunt caesoque publice homine celebrant barbari ritus horrenda primordia. est et alia luco reuerentia: nemo nisi uinculo ligatus ingreditur, ut minor et potestatem numinis prae se ferens. si forte prolapsus est, attolli et insurgere haud licitum: per humum euoluuntur. eoque om-

och inbördes krig erbjödo, stormade våra vinterläger och traktade efter de galliska provinserna. Och ehuru de blefvo trängda tillbaka därifrån, hafva de dock i senare tid mera blifvit föremål för triumfer än besegrats.

38. Vi hafva nu att tala om sueberna, hvilka icke såsom chatter och tenkterer utgöra blott en enda folkstam — de innehafva nämligen den större delen af Germanien och äro skilda i själfständiga stammar med egna namn, ehuru de gemensamt kallas sueber.

Ett egendomligt kännetecken på detta folk är, att de snedt uppstryka håret och uppbinda det i en knut; så skilja sig sueberna från öfriga germaner, så de friborne bland sueberna från trälarne. Hos de andra folken förekommer visserligen vare sig af någon frändskap med sueberna eller såsom oftare är fallet af härmningslust, detta bruk enstaka och inskränkt till ungdomen, men hos sueberna är det vanligt att ända in i gråhårsåldern stryka det borstiga håret bakåt, och ofta hopknytes det på själfva hjässan; de förnäma bära äfven finare hårprydnad i detsamma. Detta är deras omsorg om det yttre, och den är ju oskyldig, ty de göra ej detta för att vinna eller inge kvinnokärlek; blott för fiendens ögon smycka de sig, när de skola draga ut i krig, med större omsorg för att gifva sig ett resligt och skräckinjagande utseende.

39. Såsom de äldsta och ädlaste bland sueberna utge sig semnonerna; tillförlitligheten af deras ålderdomliga ursprung bestyrkes af ett religiöst bruk. På en bestämd tid komma nämligen alla folkstammar af samma blod genom fullmäktige tillsammans i en skog, hälgad genom fädrens heliga bruk och forngammal vördnad, och fira där genom ett offentligt människooffer sin barbariska gudstjänsts hemska mysterier. Äfven en annan art af vördnad bevisas denna lund: endast bunden går man dit in såsom en underdånig varelse, som erkänner gudomens makt. Råkar man falla framstupa, får man icke låta hjälpa sig upp eller själf resa

nis superstitio respicit, tamquam inde initia gentis, ibi regnator omnium deus, cetera subiecta atque parentia. adicit auctoritatem fortuna Semnonum: centum pagis habitant, magnoque corpore efficitur, ut se Sueborum caput credant.

40. Contra Langobardos paucitas nobilitat: plurimis ac ualentissimis nationibus cincti non per obsequium, sed proeliis ac periclitando tuti sunt. Reudigni deinde et Auiones et Anglii et Varini et Eudoses et Suardones et Nuitones fluminibus aut siluis muniuntur. nec quicquam notabile in singulis, nisi quod in commune Nerthum, id est Terram matrem, colunt eamque interuenire rebus hominum, inuehi populis arbitrantur. est in insula Oceani castum nemus dicatumque in eo uehiculum ueste contactum; adtingere uni sacerdoti concessum. is adesse penetrali deam intelligit uectamque bubus feminis multa cum ueneratione prosequitur. laeti tunc dies, festa loca, quaecumque aduentu hospitioque dignatur. non bella ineunt, non arma sumunt; clausum omne ferrum; pax et quies tunc tantum nota, tunc tantum amata, donec idem sacerdos satiatam conuersatione mortalium, deam templo reddat. mox uehiculum et uestes et, si credere uelis, numen ipsum secreto lacu abluitur. serui ministrant, quos statim idem lacus haurit. arcanus hinc terror sanctaque ignorantia, quid sit illud, quod tantum perituri uident.

41. Et haec quidem pars Sueborum in secretiora Germaniae porrigitur. propior, ut, quo modo paulo ante Rhe-

sig: på marken får man släpa sig ut. Hela detta deras religiösa bruk pekar därpå, att enligt deras tro folket har sitt ursprung från denna lund och att där bor den allhärskande guden, hvilken allt är underdånigt och hörsamt. Semnonerna få genom sin makt ytterligare anseende: de bo i hundra härader, och den stora omfattningen af deras stam gör, att de anse sig för suebernas hufvudfolk.

40. Langobarderna däremot äro fräjdade genom sitt ringa antal: omgifna af så många och mäktiga stammar, lefva de i säkerhet icke genom undfallenhet, utan genom strider och farors trotsande.

Därefter följa reudigner, avioner, anglier, variner, eudoser, suariner och nuithoner, skyddade genom floder eller skogar. Hos dessa hvar för sig tagna fins intet anmärkningsvärdt, men i gemen dyrka alla Nerthus, det är moder jord, och anse, att hon ingriper i människornas förhållanden och i vagn besöker folken. På en ö i oceanen finnes en helig lund och i denna en åt gudinnan hälgad vagn, täckt med en duk. Blott en präst får beröra den. Denne märker, när gudinnan är närvarande i den heliga vagnen och ledsagar hennes med kor förspända fordon under djupa vördnadsbetygelser. Nu blir det glada dagar, alla platser smyckas festligt, dem gudinnan hedrar med besök och gästning. Man börjar ej några krig, man griper ej till vapen, allt järn är undanlagdt, fred och ro äro endast då kända, endast då älskade, till dess samme präst till templet återför den på umgänget med de dödlige mätta gudinnan. Härpå tväs vagnen och duken och, om man vill tro det, äfven gudinnan själf i en undangömd sjö. Tjänst härvid göra trälar, hvilka strax därefter samma sjö uppslukar. Häraf den hemliga fruktan och den fromma okunnigheten om ett väsen, som blott de till undergång bestämde få skåda.

41. För öfrigt sträcker sig denna del af suebernas land ända in i de mera undangömda delarne af Germanien. Närmare oss bor, för att nu följa Donau liksom nyss förut Rhen,

num, sic nunc Danuuium sequar; Hermundurorum ciuitas, fida Romanis; eoque solis Germanorum non in ripa commercium, sed penitus atque in splendidissima Raetiae prouinciae colonia. passim sine custode transeunt; et cum ceteris gentibus arma modo castraque nostra ostendamus, his domos uillasque patefecimus non concupiscentibus. in Hermunduris Albis oritur, flumen inclutum et notum olim; nunc tantum auditur.

42. Iuxta Hermundures Varisti ac deinde Marcomani et Quadi agunt. praecipua Marcomanorum gloria uiresque, atque ipsa etiam sedes pulsus olim Boiis uirtute parta. nec Varisti Quadiue degenerant. eaque Germaniae uelut frons est, quatenus Danuuius praecingitur. Marcomanis Quadisque usque ad nostram memoriam reges manserunt ex gente ipsorum, nobile Marobodui et Tudri genus: iam et externos patiuntur, sed uis et potentia regibus ex auctoritate Romana. raro armis nostris, saepius pecunia iuuantur, nec minus ualent.

43. Retro Marsigni, Cotini, Osi, Buri terga Marcomanorum Quadorumque claudunt. e quibus Marsigni et Buri sermone cultuque Suebos referunt: Cotinos Gallica, Osos Pannonica lingua coarguit non esse Germanos, et quod tributa patiuntur. partem tributorum Sarmatae, partem Quadi ut alienigenis imponunt. Cotini, quo magis pudeat, et ferrum effodiunt. omnesque hi populi pauca campestrium, ceterum saltus et uertices montium [iugumque] inserunt. dirimit enim scinditque Suebiam continuum mon-

hermundurerernas stam, romarne trogen; dessa äro därför också de enda germaner, som äga handelsförbindelser ej blott på Donaustranden utan långt in i riket, nämligen i provinsen Rätiens mest blomstrande koloni. Hvar som helst och utan bevakning gå de öfver gränsen, och under det vi för andra stammar blott visa våra vapen och läger, hafva vi för dessa öppnat våra hus och landtgårdar, utan att hos dem väcka någon lystnad. I hermundurerernas land upprinner Elbe, en fordom berömd och välbekant flod — numera är den blott genom hörsagor känd.

42. Bredvid hermundurererna bo varisterna och därefter markomaner och quader. Markomanerna utmärka sig genom ära och makt, och till och med sitt land ha de med sin tapperhet vunnit genom att fordom fördrifva bojerne därifrån. Äfven varister och quader hafva ej urartat. Detta utgör så att säga Germaniens framsida, så långt Donau likt en gördel sträcker sig framför detsamma. Markomaner och quader hafva ända till vår tid allt jämt haft konungar af sin egen stam: Maroboduus' och Tudrus' fräjdade ätt; nu tåla de äfven främmande, men dessa konungar få sin makt och myndighet på grund af Roms öfverhöghet. Sällan understödjas de med våra vapen, ofta med våra penningar, och deras inflytande är ej därför mindre.

43. Längre bort bakom markomaner och quader bo marsigner, kotiner, oser och burer. Af dessa bevisa sig marsigner och burer genom språk och lefnadssätt vara sueber. Kotinernas galliska och osernas pannoniska tungomål liksom deras villighet att underkasta sig skatter för, råder, att de icke äro germaner. En del af dessa skatter påläggas dem såsom främlingar af sarmaterna, en del af quaderna; kotinerna uppgräfvä äfven järn, till så mycket större skam för dem. Alla dessa folk bebo endast till obetydlig del slättland, men för öfrigt skogar och bergstrakter. Ty Suebien skiljes och genomskäres af en sammanhängande

tium iugum, ultra quod plurimae gentes agunt, ex quibus latissime patet Lugiorum nomen in plures ciuitates diffusum. ualentissimas nominasse sufficiet, Harios, Helueconas, Manimos, Elisios, Nahanarualos. apud Nahanarualos antiquae religionis lucus ostenditur. praesidet sacerdos muliebri ornatu, sed deos interpretatione Romana Castorem Pollucemque memorant. ea uis numini, nomen Alcis. nulla simulacra, nullum peregrinae superstitionis uestigium; ut fratres tamen, ut iuuenes uenerantur. ceterum Harii super uires, quibus enumeratos paulo ante populos antecedunt, truces insitae feritati arte ac tempore lenocinantur: nigra scuta, tincta corpora, atras ad proelia noctes legunt ipsaque formidine atque umbra feralis exercitus terrorem inferunt, nullo hostium sustinente nouum ac uelut infernum adspectum; nam primi in omnibus proeliis oculi uincuntur.

Trans Lugios Gotones regnantur, paulo iam adductius quam ceterae Germanorum gentes, nondum tamen supra libertatem. protinus deinde ab Oceano Rugii et Leuionii; omniumque harum gentium insigne rotunda scuta, breues gladii et erga reges obsequium.

44. Suionum hinc ciuitates, ipso in Oceano, praeter uiros armaque classibus ualent. forma nauium eo differt, quod utrimque prora paratam semper adpulsui frontem agit. nec uelis ministrant nec remos in ordinem lateribus adiungunt: solutum, ut in quibusdam fluminum, et mutabile, ut res possit, hinc uel illinc remigium. est apud illos et opibus honos, etoque unus imperitat, nullis iam exceptionibus, non precario iure parendi. nec arma, ut apud ceteros Germanos, in promiscuo, sed clausa sub custode, et quidem seruo, quia su-

bergsrygg, bortom hvilken ganska många folkstämman bo. Af dessa är lugiernas nation den mest omfattande och delad i flere stater. Det torde vara nog att nämna de mäktigaste, nämligen hariier, helvekoner, manimer, helisier och naharvaler. Hos de sistnämnde visar man en lund af uråldrig hälgd. Uppsikt däröfver har en präst i kvinnlig dräkt, och dess gudomligheter säga de vara efter romersk uppfattning Castor och Pollux. Sådant är gudomens väsen, dess namn är Alci. Inga bildstoder, intet spår af främmande gudstjänst: de dyrkas blott såsom bröder och såsom ynglingar. Harierna äro, oafsedt att de i styrka öfverträffa de förut uppräknade folken, vilda och förstärka intrycket af sin medfödda vildhet genom konst och genom val af tid: de ha svarta sköldar och målade kroppar, till strider välja de mörka nätter och genom själfva det fasaväckande och spöklika hos denna liksom ur grafven uppstigna här injaga de en skräck, så att ingen fiende kan uthärda denna ovanliga och afgrundlika anblick — det som i alla strider först öfverväldigas är ju ögat.

På andra sidan om lugierna bo gotonerna, som behärskas af konungar något stramare än öfriga germanska folk, likväl ännu icke med öfverskridande af friheten. Därpå komma omedelbart vid oceanen rugier och levionier; utmärkande för alla dessa folk äro runda sköldar, korta svärd och underdånighet under konungar.

44. Härefter följa suionernas samhällen, belägna ute i själfva oceanen; de äro starka utom genom män och vapen äfven genom flottor. Deras fartygs byggnad är däri skiljaktig från andras, att de hafva stäf i båda ändar och alltså alltid hafva en framstam färdig till landning. De använda inga segel, ej heller fästa de årorna i fasta rader vid spanten. Liksom bruket är på åtskilliga floder, äro deras åror lösa och flyttbara åt ena eller andra hållet, allt efter behofvet. Hos dem står äfven rikedom i anseende, och därför härskar också en enda kung utan några inskränkingar och med rätt till ovillkorlig lydnad. Äfven äro hos dem vapnen icke,

bitos hostium incursus prohibet Oceanus, otiosae porro armorum manus facile lasciuiunt: enimuero neque nobilem neque ingenuum, ne libertinum quidem armis praeponere regia utilitas est.

45. Trans Suionas aliud mare, pigrum ac prope immotum, quo cingi cludique terrarum orbem hinc fides, quod extremus cadentis iam solis fulgor in ortum edurat, adeo clarus, ut sidera hebetet; sonum insuper emergentis audiri formasque equorum et radios capitis adspici persuasio adicit. illuc usque, si fama uera, tantum natura. ergo iam dextro Suebici maris litore Aestiorum gentes adluuntur, quibus ritus habitusque Sueborum, lingua Britannicae propior. matrem deum uenerantur. insigne superstitionis formas aprorum gestant: id pro armis omnique tutela securum deae cultorem etiam inter hostis praestat. rarus ferri, frequens fustium usus. frumenta ceterosque fructus patientius quam pro solita Germanorum inertia laborant. sed et mare scrutantur, ac soli omnium sucinum, quod ipsi glaesum uocant, inter uada atque in ipso litore legunt. nec quae natura quaeue ratio gignat, ut barbaris, quaesitum compertumue; diu quin etiam inter cetera eiectamenta maris iacebat, donec luxuria nostra dedit nomen. ipsis in nullo usu. rude legitur, informe perfertur, pretiumque mirantes accipiunt. sucum tamen arborum esse intellegas, quia terrena quaedam atque etiam uolueria animalia plerumque interlucent, quae implicata umore mox durescente materia cluduntur. fecundiora igitur nemora lucosque sicut Orientis secretis, ubi tura balsamisque sudantur, ita Occidentis insulis terrisque, iisque inesse

såsom hos öfriga germaner, i fritt bruk, utan instängda och under bevakning och det till på köpet af en slaf — oceanen hindrar nämligen plötsliga infall af fiender, och beväpnade skaror, som gå sysslolösa, förfalla ju lätt till själfsväld, hvadan det ligger i konungens intresse att sätta hvarken en ädling eller en friboren eller ens en frigifven till vakt öfver vapnen.

45. På andra sidan om suionerna ligger ett annat haf, trögt och nästan orörligt; att af detta jordkretsen omgifves och avslutas, bekräftas däraf, att den nedgående solens sista skimmer fortfar ända till dagningen och det med så stor klarhet, att det fördunklar stjärnorna. Folktron tillägger därjämte, att man vid solens uppgång hör dess sus och ser hästarnes gestalter och strålarne kring hufvudet. Ända hit men ej längre — och sann är den sagan — räcker den skapade världen.

Gå vi nu alltså öfver till högra sidan af suebiska hafvet, bo på dess strand ästierna, hvilkas seder och bruk äro suebiska, under det att tungmälet mera liknar det brittiska. De dyrka gudarnes moder. Såsom ett tecken på sin tro bära de bilder af vildsvin; denna symbol tjänar i stället för vapen och öfver hufvud hvarje annat skyddsmedel och skänker trygghet åt gudinnans tillbedjare till och med midt ibland fiender. Sällan använda de järnvapen, vanligen träpåkar. Säd och andra frukter odla de med mera ihärdighet än man kan vänta af germanens vanliga tröghet. Men äfven hafvet genomforska de och äro de ende af alla, som på grundare ställen och på själfva stranden samla bersten, hvilken de själfva kalla *glæsum*. Hurudan dess egentliga beskaffenhet är och genom hvilken naturprocess den alstras, hafva de, såsom är att vänta af barbarer, ej undersökt och tagit reda på, ja länge låg den där obeaktad bland annat, som hafvet vräkte upp på land, till dess vårt lyxbegär bragte den i rop. Själfva använda de den ej; i sitt råa tillstånd samlas der, obearbetad utföres den och förundrade mottaga de betalningen för densamma.

crediderim, quae uicini solis radiis expressa atque liquentia in proximum mare labuntur ac uel tempestatum in aduersa litora exundant. si naturam sucini admoto igne temptes, in modum taedae accenditur alitque flammam pinguem et uolentem; mox ut in picem resinamue lentescit.

Suionibus Sithonum gentes continuantur. cetera similes uno differunt, quod femina dominatur: in tantum non modo a libertate, sed etiam a seruitute degenerant. hic Suebiae finis.

46. Peucinatorum Venedorumque et Fennorum nationes Germanis an Sarmatis adscribam dubito, quamquam Peucini, quos quidam Bastarnas uocant, sermone, cultu, sede ac domiciliis ut Germani agunt. sordes omnium ac torpor: ora procerum conubiis mixtis nonnihil in Sarmatarum habitum foedantur. Venedi multum ex moribus traxerunt; nam quidquid inter Peucinos Fennosque siluarum ac montium erigitur latrocinii pererrant. hi tamen inter Germanos potius referuntur, quia et domos figunt et scuta gestant et pedum usum ac pernicitate gaudent: quae omnia diuersa Sarmatis sunt, in plastro equoque uiuentibus. Fennis mira feritas, foeda paupertas: non arma, non equi, non penates; uictui herba, uestitui pelles, cubile humus; solae in sagittis spes, quas inopia ferri ossibus asperant, i-

Att den är en trädsaft torde man emellertid kunna sluta däraf, att vissa på marken lefvande och jämväl bevingade djur ofta ses lysa igenom, hvilka fastnat i den rinnande saften och sedan blifvit inneslutna i det härnade ämnet. Jag skulle således tro, att liksom i undangömda nejder af österlandet, hvarest rökelse och balsam utsvettas, så också på västerlandets öar och kuster finnas fruktbara skogar och lundar: det som där af den nergående solens strålar utprä-sats och i flytande tillstånd glidit ned i det närbelägna hafvet, vräkes sedan af stormarne rakt upp på de motsatta stränderna. Undersöker man bernstenens egenskaper genom att närma eld till densamma, brinner den som ett tjärbloss och ger en oljaktig och välluktande låga: därpå blir den seg och öfvergår till ett slags beck eller harts.

Med suionerna stå sitonernas stammar i sammanhang. I öfrigt dessa like skilja de sig i det enda afseendet, att de ha en kvinna till härskarinna; så långt ha de vansläktats icke blott från friheten, utan till och med från trälldomen. Här slutar Suebien.

46. Huruyida jag skall räkna peukinernas och veneter-nas och fennernas stammar till germanerna eller till sarmaterna, därom är jag tvehågse. Dock likna peukinerna, hvilka somlige kalla bastarner, germaner i språk, lefnadssätt och bostäder. Alla äro de osnygga och deras höfdingar slöa; genom blandade äktenskap antaga de åtskilligt af sarmaternas fula yttre. Veneterne ha tillägnat sig mycket af deras seder, ty hela den skogs- och bergsträcka, som höjer sig mellan peukinernas och fennernas område, genomströfva de på sina plundringståg. De hänföras dock bättre till germanerna, ty de ha fasta boningar och föra sköldar och tycka om att bruka fötterna — allt ting, som äro olika hos sarmaterna, hvilka tillbringa sitt lif på vagnen och hästryggen. Fennerna utmärka sig genom en utomordentlig råhet och ett motbudande armod: inga vapen, inga hästar, inga hem. Örter äro deras kost, djurhudar deras klädnad, mar-ken deras lägerstad; deras enda tillit står till pilarne, hvilka

demque uenatus uiros pariter ac feminas alit; passim enim comitantur partemque praedae petunt. nec aliud infantibus ferarum imbriumque suffugium, quam ut in aliquo ramorum nexu contegantur: huc redeunt iuuenes, hoc senum receptaculum. sed beatius arbitrantur quam ingemere agris, inlaborare domibus, suas alienasque fortunas spe metuque uersare: securi aduersus homines, securi aduersus deos rem difficillimam adsecuti sunt, ut illis ne uoto quidem opus esset.

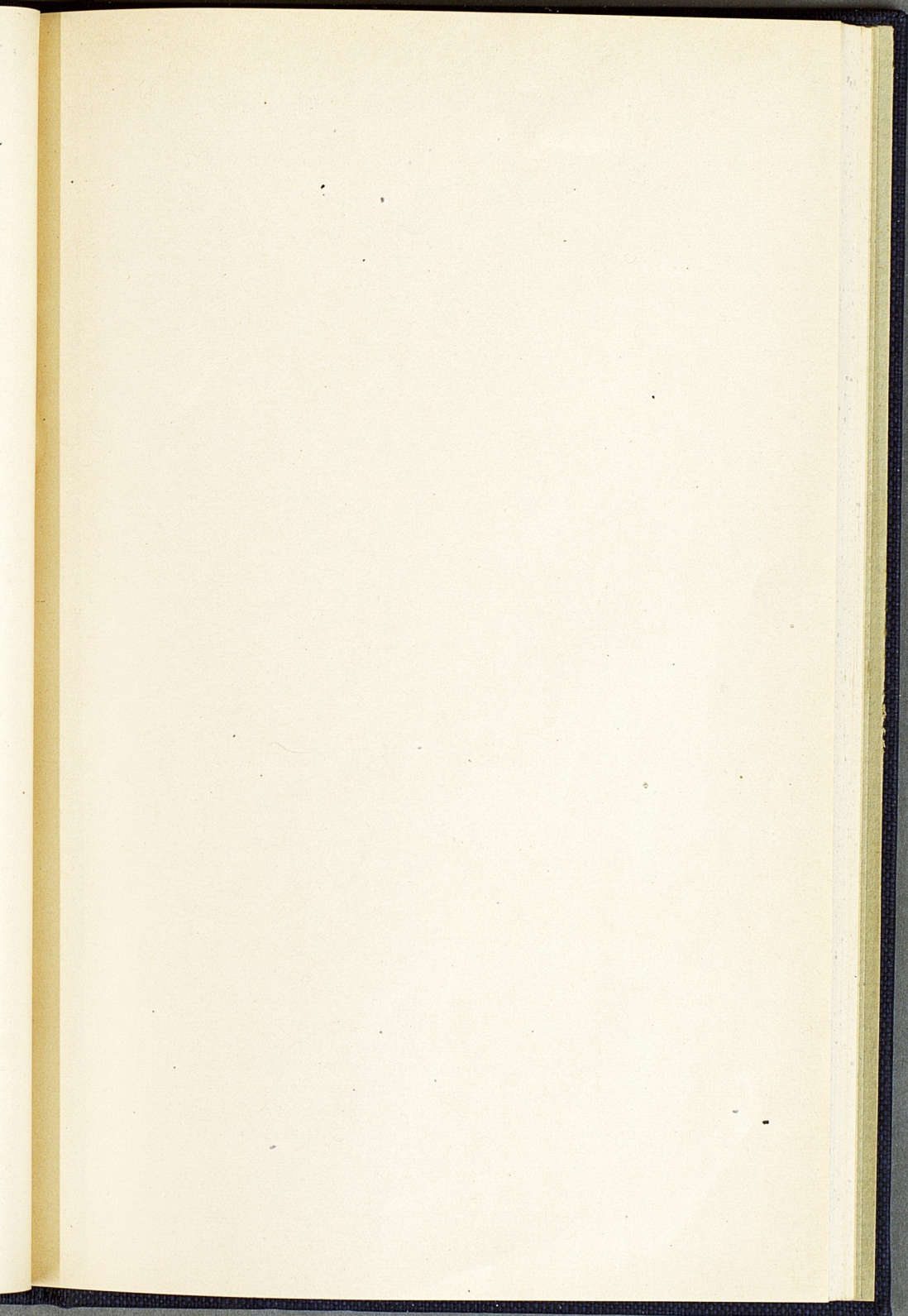
cetera iam fabulosa: Hellusios et Oxionas ora hominum uultusque, corpora atque artus ferarum gerere; quod ego ut incompertum in medio relinquam.

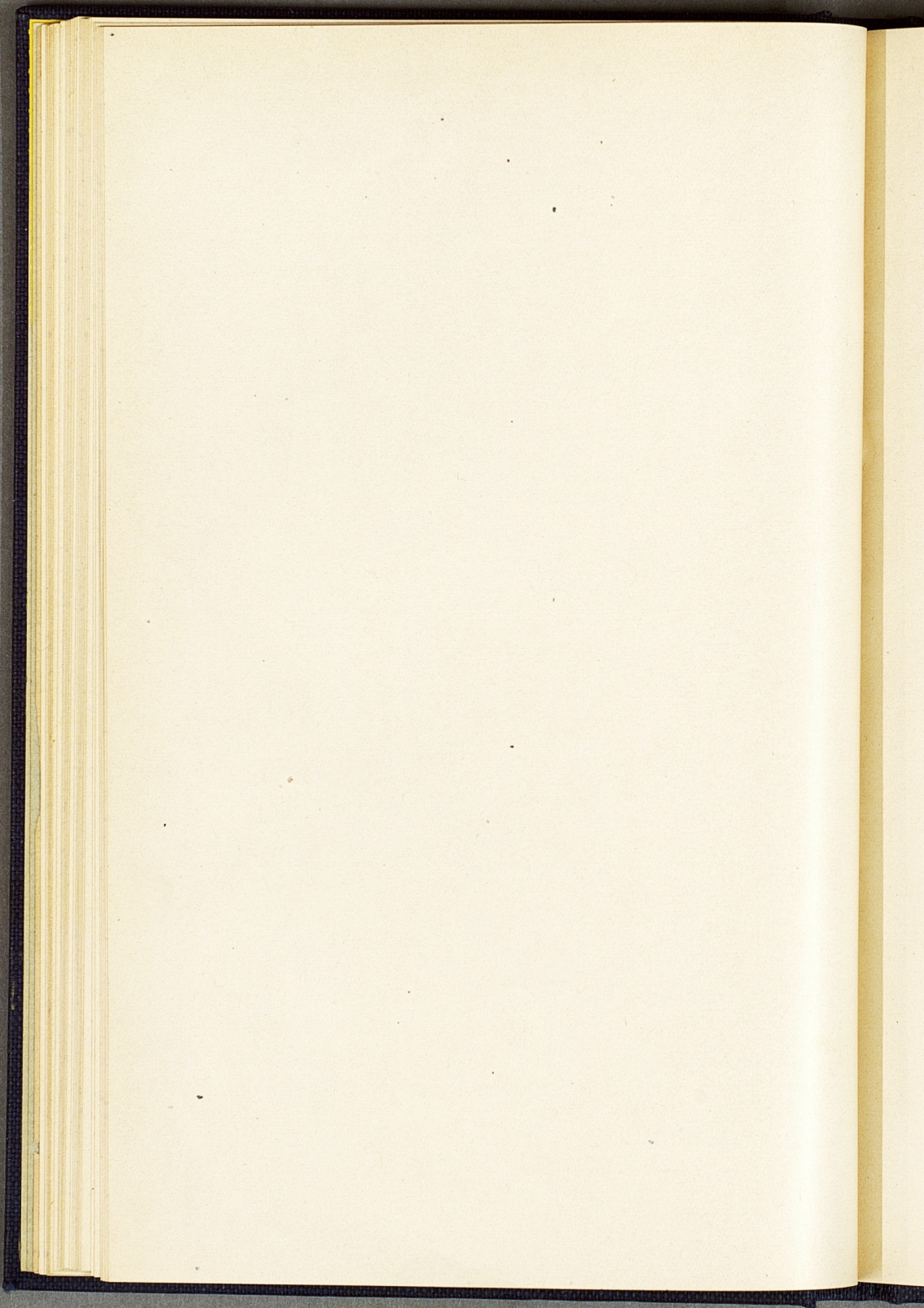
de i brist på järn förse med benspetsar. Och samma jakt uppehåller i lika mån män och kvinnor, ty dessa senare gå öfverallt med och kräfvä sin del af bytet. Äfven för barnen gifves ingen annan tillflyktsort undan vilda djur och regnskurar än att skydda sig under ett flätverk af grenar. Hit vända de unga männen tillbaka, detta är de gamles tillhåll. Emellertid akta de detta lif lyckligare än att flämta bakom plogen, att med svett och möda bygga hus, att under hopp och fruktan genom handel omsätta sitt och andras gods. Obekymrade om människor, obekymrade om gudar ha de ernått det svåraste af allt, att ej en gång behöfva önska sig något.

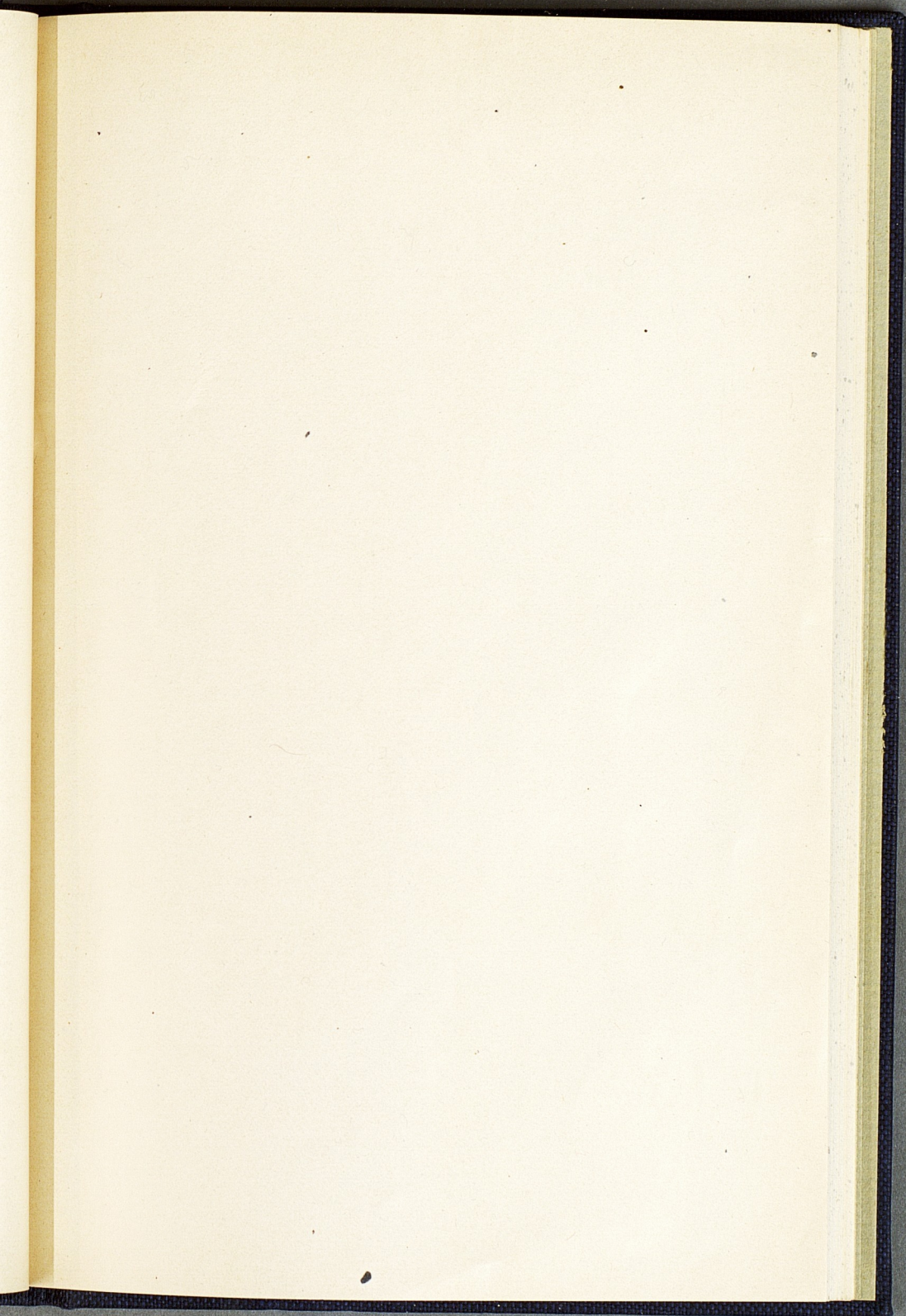
Hvad sedan kommer tillhör sagans område, såsom att hellusier och oxioner skulle ha mänskliga anleten och djurkroppar. Detta, såsom ej med säkerhet utredt, vill jag lämna därhän.

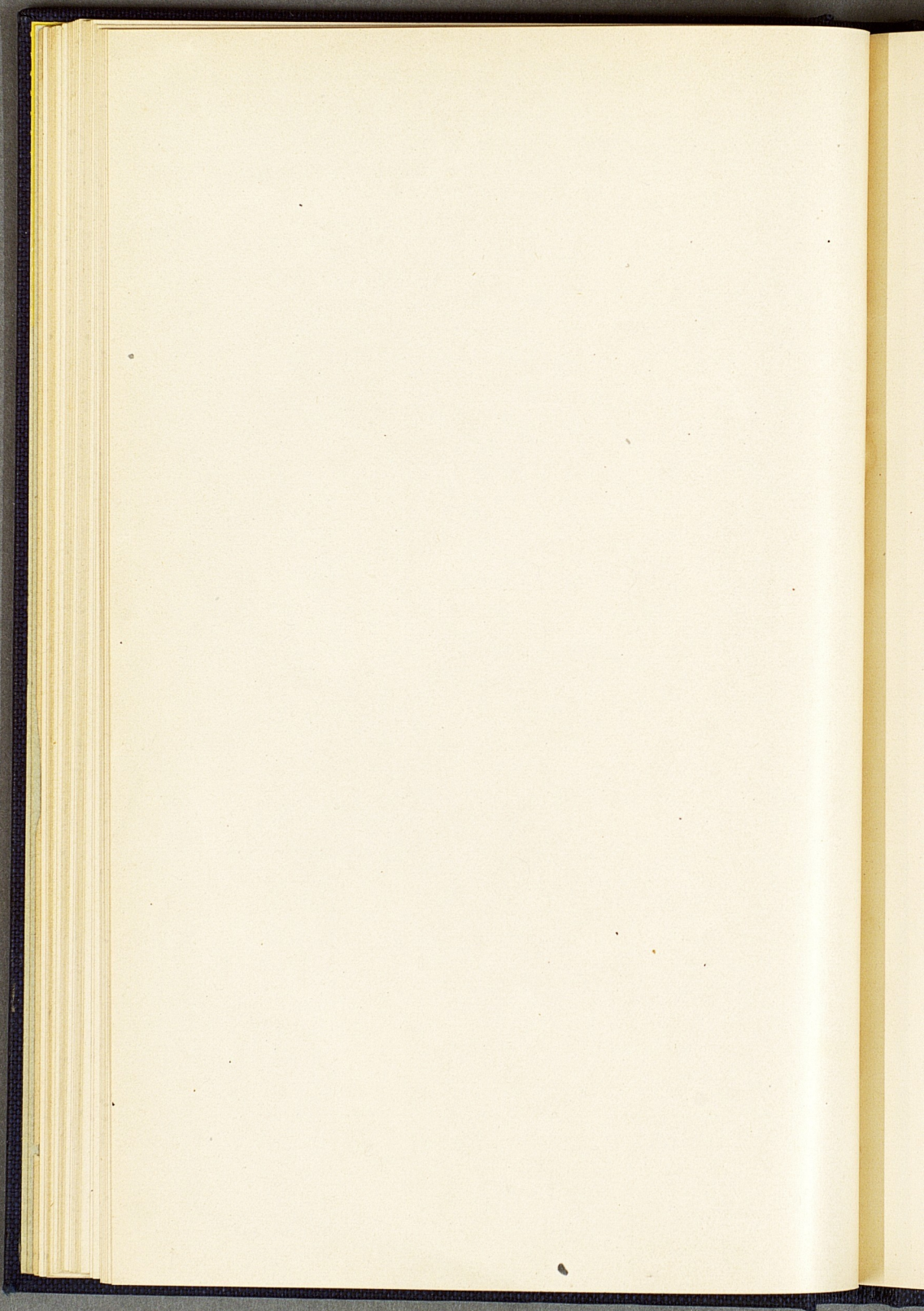

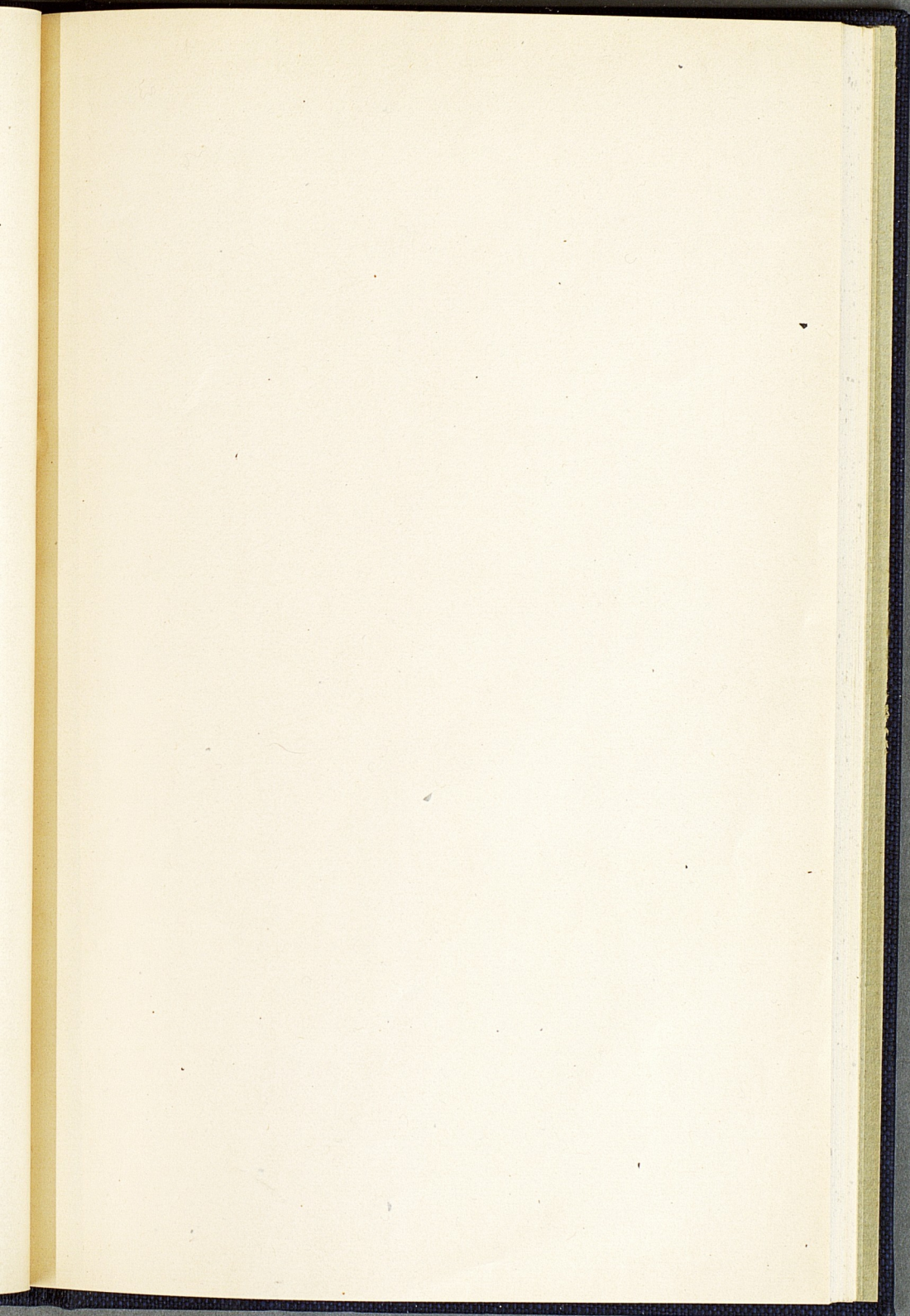
The first part of the book is devoted to a general
 introduction to the subject of the history of the
 world. It is divided into two main parts, the
 first of which is a general history of the world,
 and the second is a history of the world from
 the beginning of the world to the present time.
 The first part is divided into three main
 sections, the first of which is a general
 history of the world, the second is a history
 of the world from the beginning of the world
 to the present time, and the third is a
 history of the world from the present time
 to the future. The second part is divided
 into two main sections, the first of which
 is a general history of the world, and the
 second is a history of the world from the
 beginning of the world to the present time.
 The third part is divided into two main
 sections, the first of which is a general
 history of the world, and the second is a
 history of the world from the beginning of
 the world to the present time.

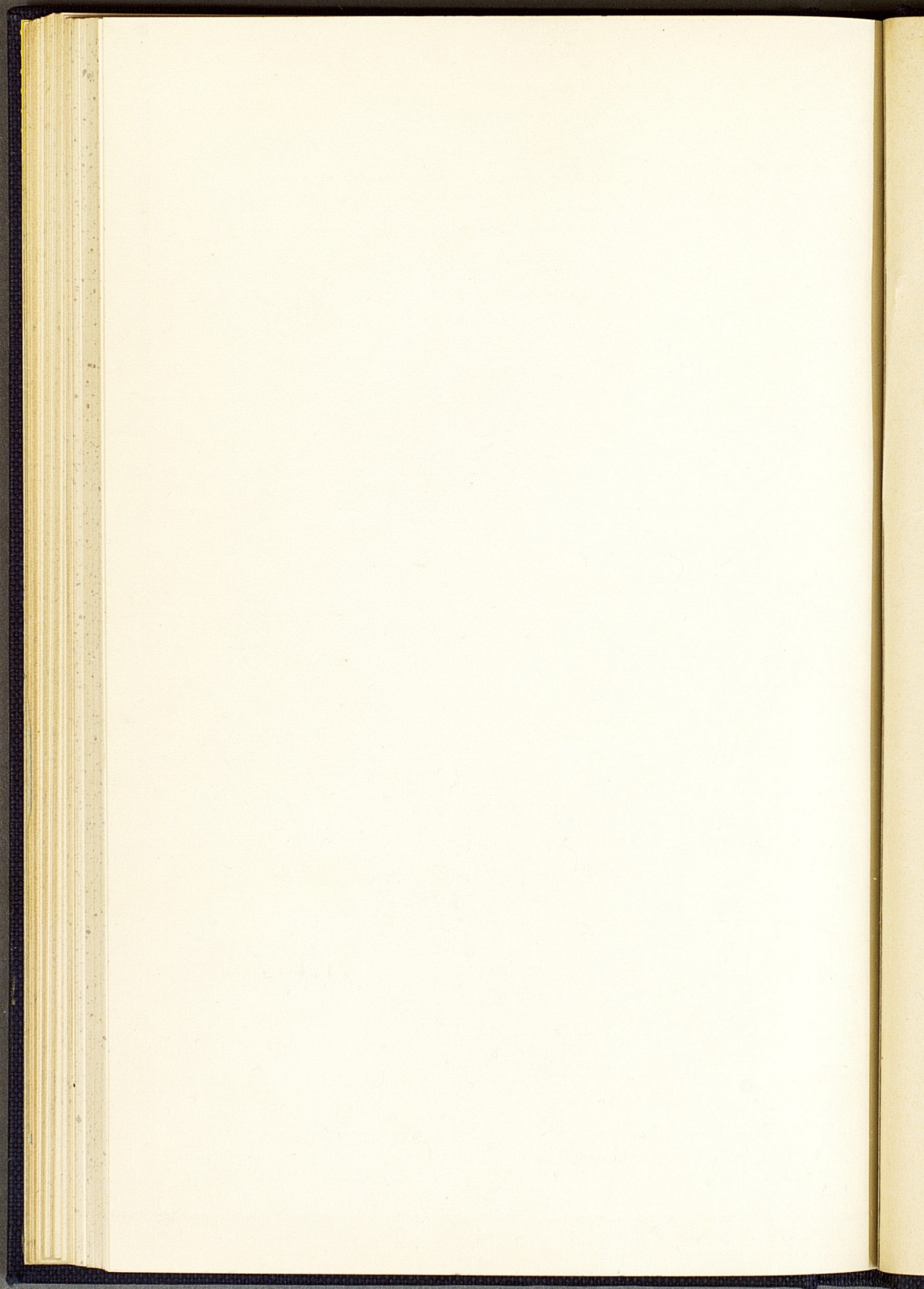

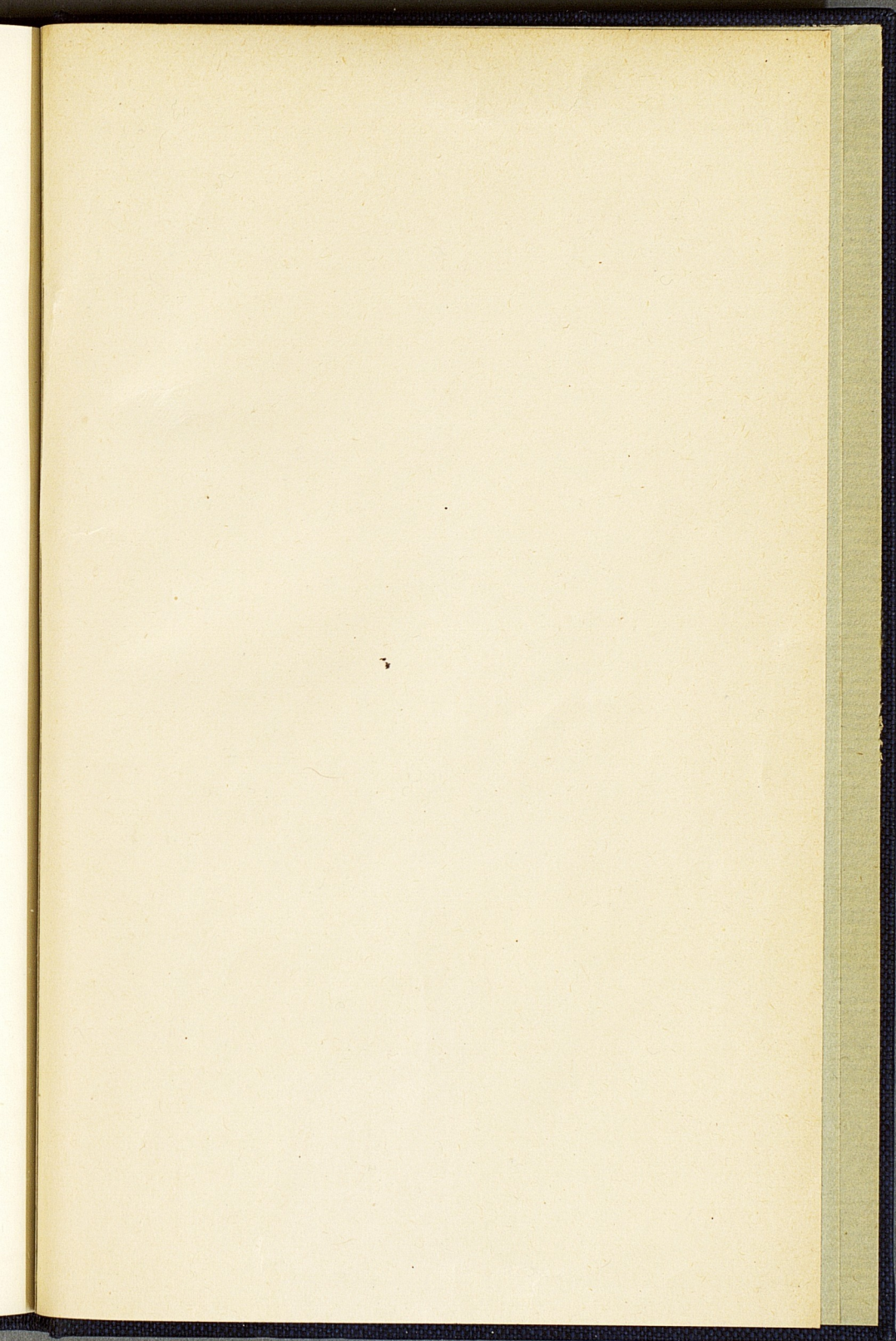

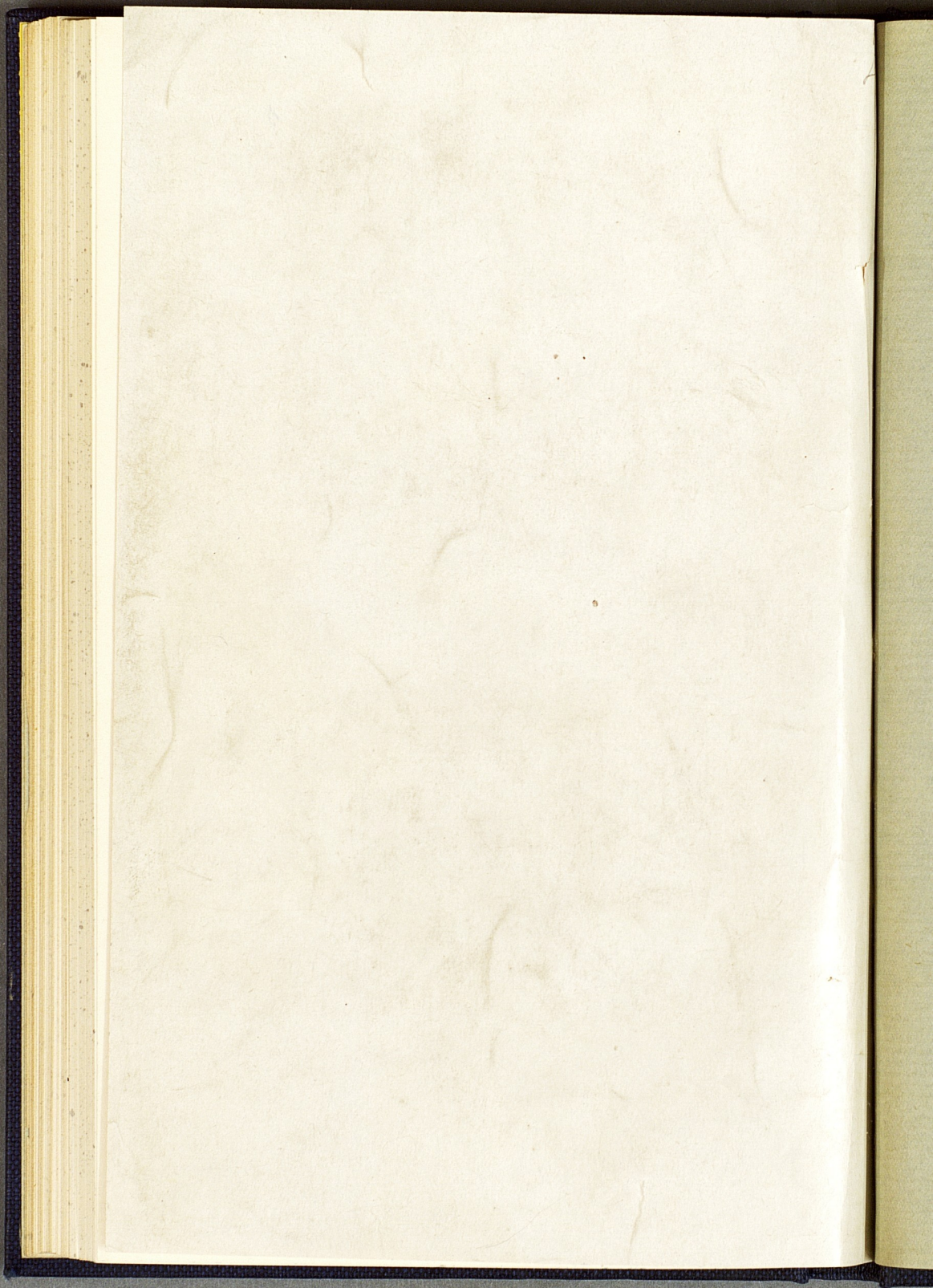

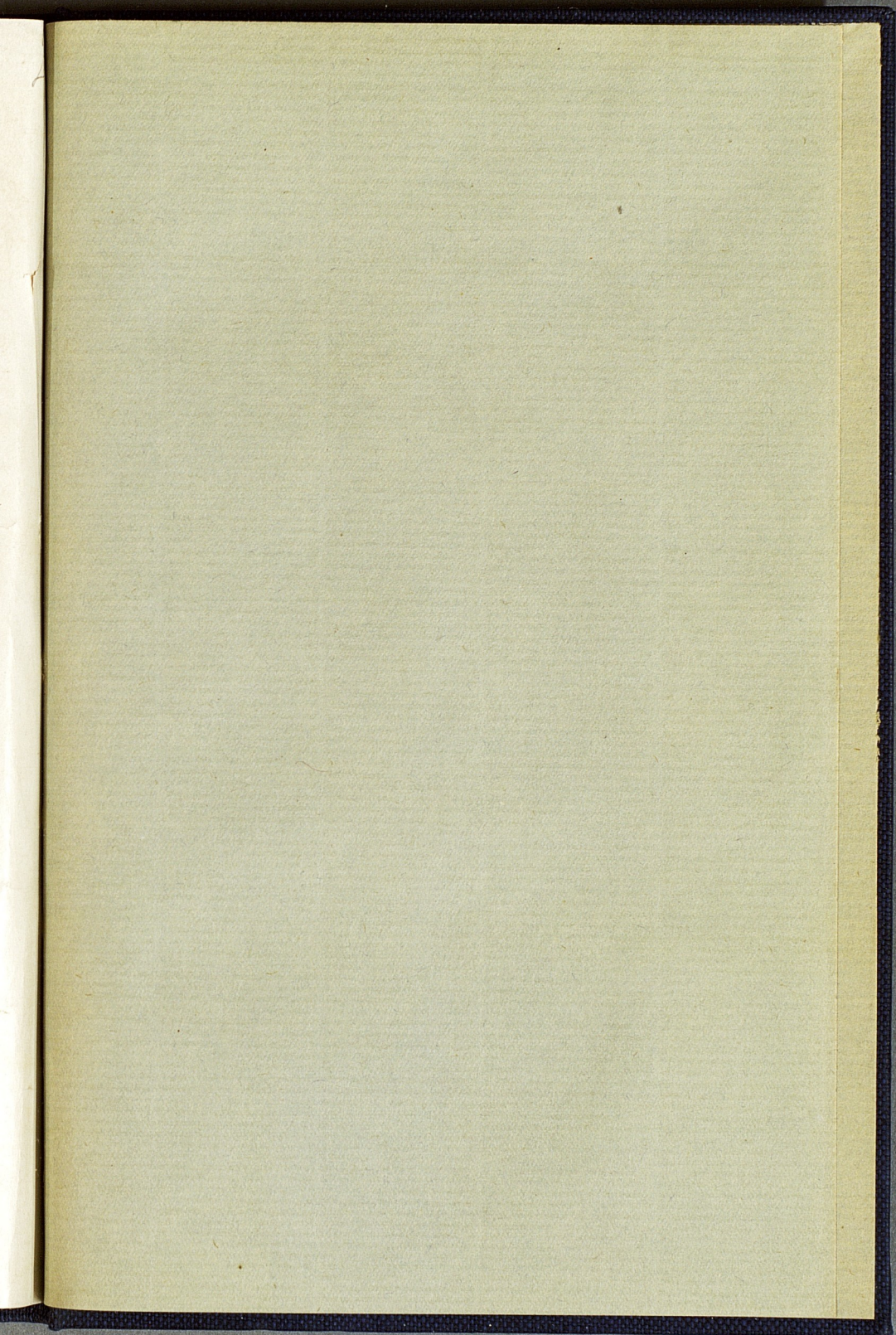

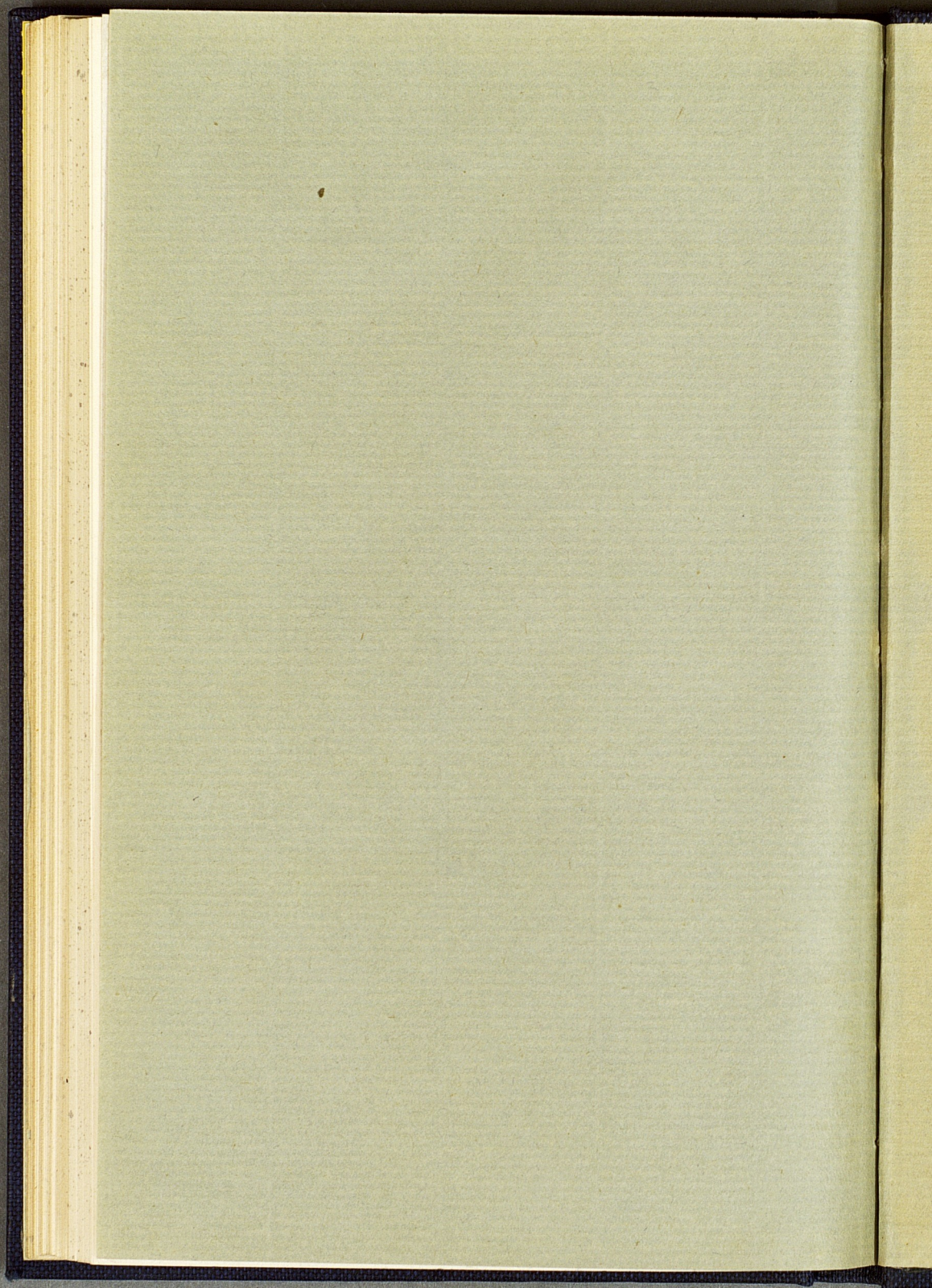

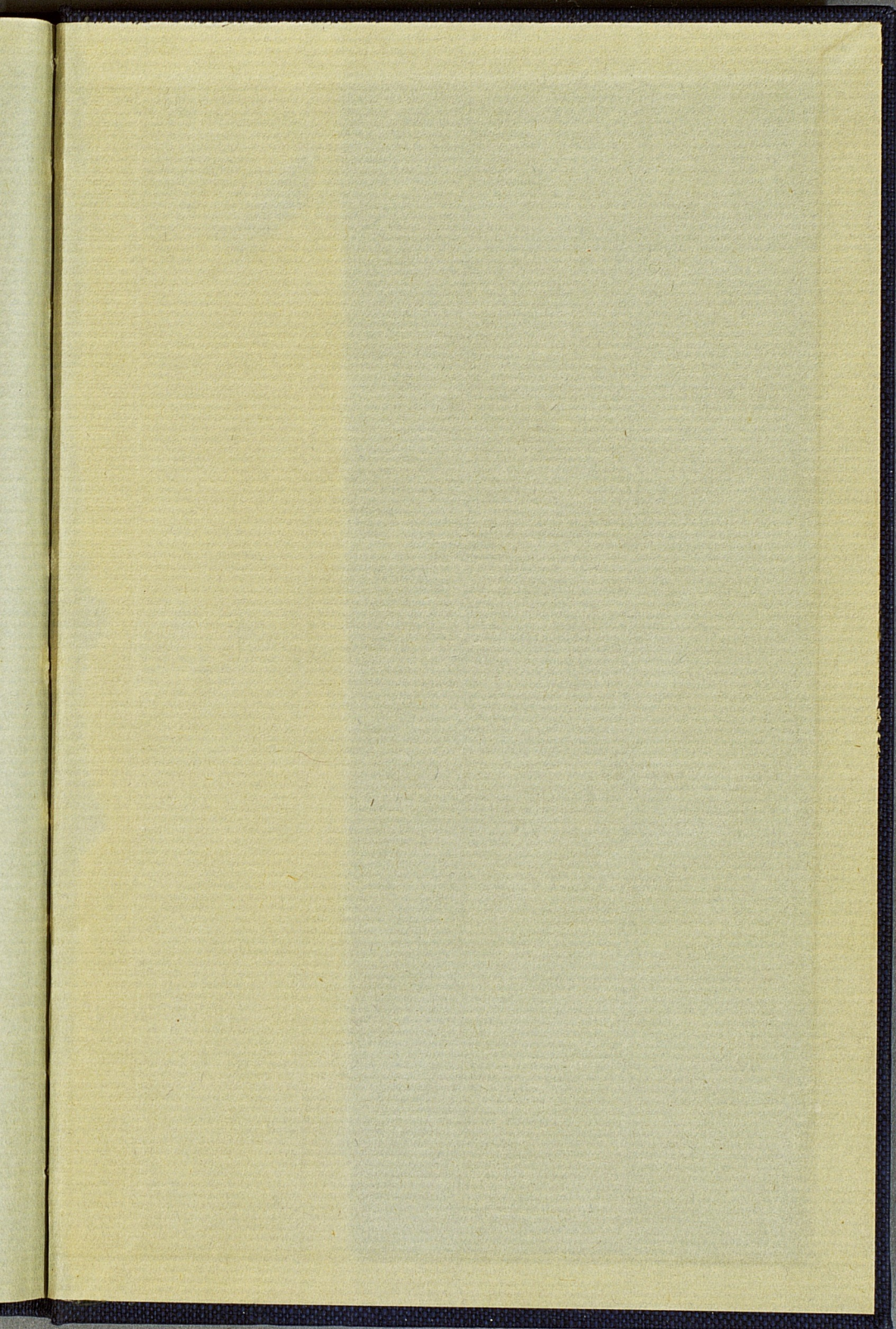

Kungl. biblioteket, Stockholm

50001

000 850 789

www.books2ebooks.eu